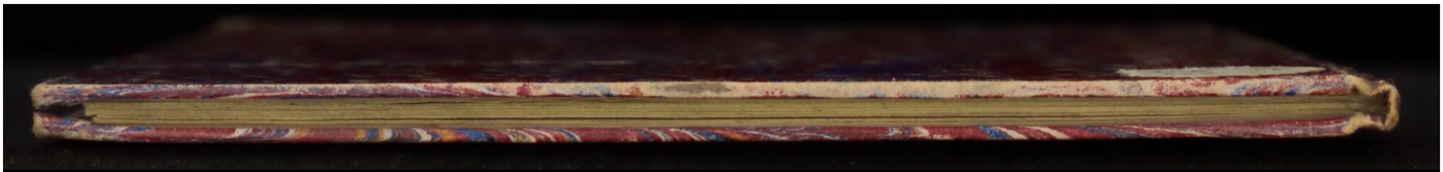
226
E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

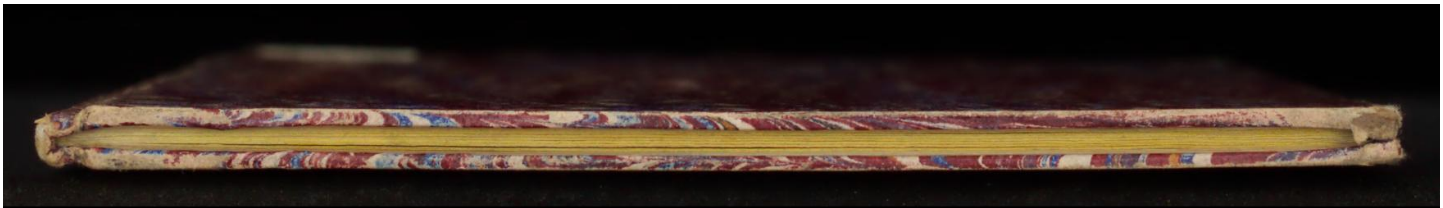

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

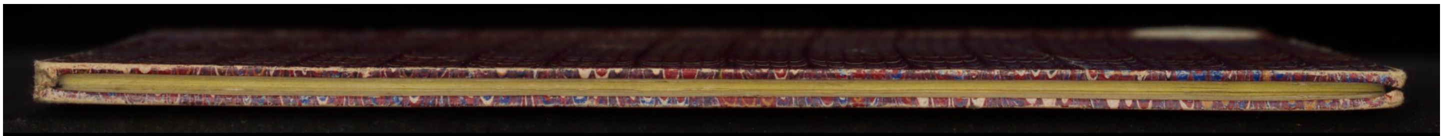
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

~~N.K.I.164.~~
226 E 45.
N.K. 1655

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Encheridion Latine Con-
ſtructiõis non barbaria corruptum ſed ex p̄cipuis
Artis litterarię ſcriptoribꝰ Priſciano Laurencio
valla Bergomate Georgio valla Lancilotto Aldo
manucio Eraſmo Roterodamo Jacobo mõtano
Aliiſqȝ doctiſſimis q̄buſqȝ collectū Probatiſſimoꝝ
quoqȝ ſcriptorū teſtimonijs roboratū ab Andrea
ornitoparcho Meiſnigeñ. ad comune oim ſtudi-
oſorū vtilitatē nup in lucem editum.

Joſephus Horlennius Segenēſis candido lit-
terarum tyroni.

Qui maiora potes tentare volumina nondum
Cur ceſſas paruo diſcere multa libro
Incipe paulatim: paulatim vt ſepe videmus
Cõcipit infuſum ſeſſilis obba merum
Auctorum varijs cataphrattum pellige dictis.
Encheridion hoc et pie tyro vale.

Bernardus gueringius. Monaſteriēſis ſtudi-
oſo lectori.

Hunc canonum docte contectum pellege librū
Sintaxis: quia te non niſi vera manent
Vt ſertum varijs rodolet campeſtribus herbis
Regula ſic queqȝ verba poeſis olet
Sepe reuolue opus hoc latium qui dicere poſcis.
Sermonem: paruo tempore doctus eris

Proſtant venales Dauen-
trie in edibus Jacobi de Breda

J. Schrijvers Sacellanus in ...

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Joannes wilholt Meppenſis. arcium Magiſter puero latine lingue ſtudioſo.

Accipe parue puer breuia hec munuſcula ſi te
Scire iuuat paucis verba latina modis
Res ſit parua licet (nec enim de pondere gēmas
Pendimus ⁊ magnis gratia rebus abeſt)
Eſt tamen hac melius nihil hac preſtancius arte
Quam probat ⁊ teſtis: quam probat ⁊ racio
Ergo age romana voces ſi lege politas
Ferre cupis ſola hec chartula rite dabit

Andreas Ornitoparchus Meynighenſis diſcipulis ſuis Salutem dicit plurimam

Quom error principiorū in principiata redundet filioli charisſimi Ne igit̄
in inſtitutionis veſtre exordio (quo rite occepto mediū facti vt flaccus ille ve/
nuſinus inquit haberi cōprobatur) aut prolixiore. aut ꝓbata minus materia
pregrauemini. Satui ex probatiſſimis grāmatice ſcriptorib⁹. breuiſſimas et
vtiliſſimas quaſq; conſtructionū regulas ad cōmunē noſtre rei litterarie fruc/
tum. commodum. vtilitatem in vnum colligere. vt fundamento in his (qua/
rum maxime indiget vſus) fideliter iacto ad ſublimiora eius artis precepta et
ſcādere ⁊ progredi intrepidi valeatis Nihil enim in his quod aut a doctiſſimo
quoq; nō poſitū. aut illuſtrium ſcriptoꝝ teſtimonio (quod et in muſica factitatū
tū eſt) roboratum non ſit inuenietis. Valete ⁊ me me vt cepiſtis amate Datū
Monaſterij Idibus decēbris Anno virginei partis ſupra ſeſquimilliſimum
decimo quinto.

Encheridion latinę conſtructionis per capita duodecim diuiſum.

Quemadmodū pro magnitudine rei gerende eligēdi ſunt artifices. vt im/
peratoria notat maieſtas ita pro addiſcentium qualitate et legendi libri et in/
quirēdi preceptores. grandes eīm materias diuo Hieronymo teſte parua non
ferunt ingenia. tum maxime ſi vel prolixitate. vt ordinis confuſione diſturbē
tur. cuius tanta vis eſt. vt omnia que ordine dicātur facilius intelligantur. cici
us memorie cōmendētur et diucius retineātur. ne igitur ⁊ in hoc langueſcant
pueri libellum hunc noſtrū per capita duodecim partimur In quoꝝ primo
de nominibus ſubſtātiuis. In ſecundo de adiectiuis. In tercio de interroga/
tiuo et reſpōſiuo. relatiuo inſup et antecedēte. In quarto de pronominib⁹ In
quinto de verbis perſonalibus et conſtructionis figuris. In ſexto de infiniti/
uis. In ſeptimo de gerundijs et ſupinis. In octauo de verbis impſonalibus.
In nono de participijs In decimo de aduerbijs. In vndecimo de prepoſicio
nibus In duodecimo de coniunctionibus et interiectionibus conſtructionū
regule luce clarius eno dabuntur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Caput primum
¶ Regula prima.

¶ Adiectiuum omne.ſiue nominale.ſiue ꝓnominale.ſiue participiale cū ſuo ſubſtantiuo in numero.genere et caſu.concordat vt regius honor.auguſta nobilitas.ſublime ingeniū.De nominali et pronominali Tibullus libro tercio ele.Elyſeos olim liceat cognoſcere campos.Dum mea rugoſa pallebunt ora ſenecta De participiali Silius italicus punicoꝝ bellorum libro xvij. Rareſcit multo laxatus vulnere miles.

¶ Fallit primo.

¶ In orationibus per conceptionem generꝝ excuſandis.vt rex et regina pijſſimi regnāt.vir et vxor humaniſſimi ſunt.Pater et mater ſoliciti natos curant Lucanus.Hunc leges et plebiſcita coacte.Ouidiꝰ Illia cum lauſa de numitore ſatis Idem Carmine ſanati femina virqꝫ meo.

¶ Fallit ſecundo.

¶ In orationibus quas per ſynecdochem latinas dicimus.vt pulchra facie.mirabilis caput Hieronimꝰ in pſalmis Specioſus forma pre filijs hominū Virgilius.Nuda genu Idem Os humeroſqꝫ deo ſimilis

¶ Fallit tercio

¶ In adiectiuis partitiuis.hec enim non in numero.non in caſu.ſed in genere tantū cum ſubſtantiuis quibus iūguntur concordare a doctiſſimis perhibētur.et horum quidem plura ſunt genera ſcꝫ.

¶ Signa vniuerſalia ⁊ ꝑticularia

¶ Vt ſunt nullus nemo quicunqꝫ quilibet quidam aliquis ⁊c. Vir.in primo aeneidos Nulla tuaꝝ audita ide neqꝫ viſa ſororū ē Suetonius in ceſare Suſpicionem Caeſar quibuſdam ſuorum reliquit

¶ Nomina numeralia.

¶ Et ordinalia et cardinalia de ordinalibus Virgi.in q̄rto aenei.Reginam thalamo cūctantem ad limina primi Poenoꝝ expectant.De ordinalibꝰ Plinius.libro octauo.capi.xij. Pilo carentium duo oīo animalia pariunt.delphinus et vipera.

¶ Hec ediectiua.

¶ Unus alter ſolus vter vllus ⁊ ſimilia Plinius in prologo ſeptimi. Uni amanciū luctꝰ eſt datꝰ Idem libro decimo.capitulo viceſimo quarto Volucruꝫ ſoli hirundini flexuoſi volatus.velox celeritas.eadem demū ſola auiū non niſi volatu paſcitur vtrū hoꝝ maius accipe.

¶ Cōpatiui ⁊ ſuꝑlatiui gradus

¶ Inter quos tamē hic intereſt vt comparatiuꝰ duoꝝ tn̄ Superlatiuꝰ geūm plurium poſcat Valla.Apcior manuū eſt dextra Hor.Maior neronū Saluſtius Iugurta oīm quos terra ſuſtinet ſceleratiſſimus.Sanctiſſima ſcienciarum eſt ſui ipſius cognocio.

¶ Hec pronomina.

¶ Hic.ille.iſte.vt hic viroꝝ.illa volucrum.que orationes latine ſint nec ne ambigimꝰ.quia ſolidā maioꝝ auctoritatē vt Monta.teſtatur nec dū inuenerimꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Fallit quarto

¶ In adiectiuis ſubſtãtiuatis de quibus talis datur regula Adiectiuum in neutro genere (quoniã eſſencie genus eſt) ſubſtãtiuatū. mō velut ſubſtãtiuū ad iectiuū aliud ſibi adiungit Modo gtūm regit modo vt gtūs regit Exẽplum primi. Lactantiꝰ libro primo Tantū apud eos virtutis nomen et auctoritas voluit. vt in eo omnes ſummi boni premium collocaret Terentiꝰ Neſcis quã tis in malis verſer miſer De ſecūdo. Sueto. in thito Ad preſens plurimū cō traxit inuidie Plinius. in libro ſecūdo. Que computatio plurimū habet pu doris De tercio Auguſtinꝰ libro quarto confeſſionū. Niſi ad aures tuas plo raremus nihil reſidui de ſpe noſtra fieret Hieronimus geneſi ſecundo capitulo De ligno autem ſciencie boni et mali ne commedas.

¶ Nec pretereundū ē.

¶ Adiectiua quom ſolis hominibꝫ conueniãt in maſculino genere ſubſtanti uari. vt ſancti tui domine florebūt. iuſtus vt palma florebit magnꝰ ſanctꝰ. In feminino quocꝫ Dum alicuius rei proprietas per excellentiam ſignificatur ſic terra (quoniam primū eſt aridorum) per ſiccitatis excellentiã arida. idē Hie ronimꝰ in geneſi Fiat arida. idem in pſalmis Et aridã fūdauerūt manꝰ eius.

¶ Fallit quinto

¶ In adiectiuis poſitis inter ſudſtãtiua diuerſoꝝ generꝝ vł nūeroꝝ de quibus talis datur regula Adiectm̄ noĩale vł pnoĩale poſitū inter ſubſtãtiua diuer ſoꝝ gn̄ꝫ vel nūeroꝝ debet cōformari poſteriori Participiale vero priori vt hō ē ingenioſū aĩal leo eſt ſeua fera. de ſecūdo Aqua ē facta vinū. ꝟbū caro fctm̄ eſt.

¶ Fallit ſexto.

¶ Per ſyntheſim figurã qua adiectiuum et ſubſtantiuum ſub diuerſo genere vel nūero coniuguntur Uirgilius Pars hominū validi turres ⁊ menia ſcan dunt Ouidius Utracꝫ formoſe me iudice ſunt venerãde. Uirgilius. Triſte lupus ſtabulis Idem Centauro inuehitur magna.

¶ Regula ſecunda

¶ Quando duo nomina ſubſtantiua ad idē ꝑtinētia in oracione ſine coniū tione coniungūtur debēt poni in eodem caſu. vt Uirgo maria. Caeſar auguſ tus Gallia prouincia. Uictor exercitꝰ Cicero ad piſonē Ego galliã prouin ã exercitu inſtructam conciōe depoſui. Suetonius in cae. Quãdo bello cōfec to pax eſſet ⁊ iam dimitti deberet victor exercitꝰ Et hanc talem ſubſtãtiuoꝝ coniūctionē illuſtres ſcriptores appoſitionem vocitare ſoliti ſunt.

¶ Regula tercia.

¶ Duo ſubſtantiua ſingularia ꝑ coniūctionem copulatiuā copulata vni plu rali reſpondēt. Ambroſius. Libido atcꝫ iracūdia reliquoꝝ viciorū educatri ces ſunt Plinius libro ſecundo de ventis loquens inquit. Sicci chorus ⁊ vul turnus. niuales aquilo. et ſeptentrio. humidi affricus ⁊ auſter. Iuſtinꝰ A. Ci ro Darioqꝫ perſici regni conditoribus.

¶ Appendicula.

¶ Nil obſtat ſi geminatur coniūctio. Suetonius in Caeſare Quoꝝ et affra nius. et fauſtus priores poſt impetratam veniam rebellarunt.

¶ Appendicula ſcda.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Coniunctio et in eadē oratione geminata venuſtatis habet plurimū. Uir. in pͥmo Aſt ego que diuū incedo regina Iouiſqꝫ ⁊ ſoror ⁊ cōiunx Oui. i. epiſto Sum decepta tuis ⁊ amans ⁊ femina verbis Horacius Et genus ⁊ formā regina pecunia donat.

¶ Regula quarta

¶ Quando duo nomina ſubſtantiua ad diuerſa pertinēcia in eadē oratione ſine cōiūctione cōiungūtur alterum eoꝝ erit gti caſus. vt tunica petri. gloria eneadum' Sili⁹ li. pͥmo. Ordior arma quib⁹ coelo ſe gloria tollit eneadum Lactā Diſcrimen virtutis ſceleꝝ repugnācia. ardor ciuilis belli.

¶ Fallit primo

¶ Quando alterum ſubſtātiuoꝝ alteꝝ non regit al'ſ eīm in hac regula ſemꝑ eſt neceſſariū. vt do petro librū de petra melle ſaturauit eos.

¶ Fallit ſecundo.

¶ In orationib⁹ que ꝑ articulū pūcti excuſantur donat⁹. Qualitas. cōꝑatio gen⁹. numer⁹. figura caſus Fortunatus epiſcopus pictauiēſis Quē. terra pontus. ethera. colunt. adorant. predicant. Fit autem articulus quādo plures dictiones eiuſdem ꝑtis orationis. eiuſdem tꝑoris ſeu caſus. ſine media coniūctōe in eadem orōne aggregantur. vt qui pius. prudēs humilis. pudicus. ſobrius. caſtus ⁊c. Man. in bucolicis Mobilis incōſtās. vaga. garrula. vana. bilinguis ⁊c. Idem flet. ridet: ſapit inſanit formidat. et audet.

¶ Regula quinta.

¶ Omia ſubſtantiua ſignificācia res poſſeſſas proximitatis. aut reſpect⁹ poſſunt regere dtūm caſū verbo eſt fuit vel erit mediāte. vt iſte eſt gener petro Nicolaus eſt pater ioanni Hie. in pſalmis Petra refugium he. macijs Ouidius Omne ſolū forti patria eſt: vt piſcibus equor.

¶ Regula ſexta.

¶ Nomina ſubſtantiua eleganter gtūm elegantius ablatiuū partis vel proprietatis admittunt. mediāte adiectiuo laudis. vel vituperij. vt homo magne ꝟtutis. vel magna virtute. Uir fortis dextre. vel forti dextra. Gelli⁹ libro pͥmo Silo preſtabilis homo ſapienae. Plinius iunior Summe ſpei. ſumme indolis iuuenes. Lactancius. libro primo. Magno et excellenti ingenio viri.

¶ Regula ſeptīa.

¶ Nomina ſubſtantiua dignitatis. aut prelature regūt poſt ſe hos ablatiuos gratia. fauore dono miſeratione. pietate. clemencia. et ſimiles. vt Maximilianus dono diuino romanorū imperator. Raymund⁹ miſeratione diuina cardinalis Laurenci⁹ gracia dei herbipolēſis epiſcop⁹ ⁊ frācie orientalis dux.

¶ Regula octaua.

¶ Omne nomen proprium regit poſt ſe hos ablatiuos. nomine. cognomine. agnomine ꝑnomine vt Titius nomine Caius pronomine Affricanus agnomine. in Euangelio. Uidit ieſus hominem ſedentem in theolonio mathe um nomine.

¶ Regula noua.

¶ Hec ſubſtantiua nomen: cognomē. agnomē regūt poſt ſe dtīm noīm propri

oꝝ per antbiptoſim figurã Virgi. At puer aſcanius cui nunc cognomẽ. Julio Titus liuius. Scipio cui affricano cognomen fuit Jdem Cneus marcꝰ cui poſtea fuit cognomẽ. Coriolano Quãdoqꝫ tñ ponitur ipſe ntũs abſqꝫ figura Terencius cyra eſt huic nomen fabule.

¶ Regula decima

¶ Nomina propria viroꝝ. mulieꝝ deoꝝ dearũ montium regionuꝫ ciuitatum in gtũo caſu apud illuſtres ſcriptores. per eclipſim ſepenũero poni comperiunt ita vt non a dictionibus ſecum expreſſe poſitis. ſed a ſubintellectis regũtur Plinius libro ſeptimo Hec parua nature inſignia in multis cognoſcuntur. vt in Anthonia druſi. vbi ſubauditur vxore vel ſorore. marci decio ſexto capi. Maria iacobi et ſalome emerũt aromata. et Joannes xix. Stabat iuxta crucem Jeſu mater eius ⁊ ſoror matris eius maria cleophe Terẽcius. Vbi ad diane veneris ite ad dextram. vbi ſubauditur templum.

¶ Caput ſecũdum De adiectiuorũ conſtructione:

¶ Regula prima.

¶ Adiectiua plenitudinis. inopie carencie proximitatis: contrarietatis. fiducie. diffidencie pericie impericie. reminiſcentie. obliuionis. et alia plura illuſtrium ſcriptorum vſu gtũo gaudent

¶ Plenitudinis ⁊ inopiae ſunt

¶ Plenus refertus profuſus inops ⁊ huiuſmodi Cicero pro milone Hec enĩ plena ſunt officij. plena obſeruancie. plena antiquitatis. Juſtinꝰ libro ſecundo Caſtra regalis opulentie referta capta ſunt Saluſtiꝰ in cati. Alieni appetens ſui profuſus Sue. Jnops ipſe rerum omniũ Virgilius in qrto aenei Seuit inops animi horum quedam abltõ gaudent. in Euangelio Plenum gratia et veritate. Jnops pecunia.

¶ Carencie

¶ Sunt vacuus caſſus parcꝰ et eius generis plura q̃ mõ gtm̃ nõnũqꝫ ablatiuũ requirũt Hora. libro ſcdo ſermonũ Sic vacuum cerebri populũ Cicer verrinarum tcio. Hora nulla vacua ſcelere ⁊ furto Saluſtiꝰ Ager autẽ aridus ⁊ frugum vacuus Virgilius Et caſſum lumine lugent.

¶ Proximitatis ⁊ cõtrarie

¶ Sunt emulus inimicus vicinus familiaris ⁊ ſimilia his Juſtinus libro xij. Vrbs ſemp poenis infeſta de imperio ſicilie carthaginꝫ emula Leo papa Homo pecunie cupidus veritatis inimicus eſt Cicero deora Vlianus amborũ in neutro excedens Sue. in auguſto Cornelius balbꝰ ceſaris familiariſſimus

¶ Fiducie ⁊ diffidenciae.

¶ Sunt certus incertus fidus metuens incredulus fidens anceps dubius ⁊ ſi qua talia reperiũtur Vir. Preterea regina tui fidiſſima Junoe Metuens virge iam grandis achilles Plinius Quid preſentibus cõfidis incertus futuroꝝ Vir. Obtulerat fideſqꝫ ani inter vtrumqꝫ paratus.

¶ Pericie et impericiae.

¶ Sunt doctus peritus imperitus. rudis. gnarus ignatus preſcius capax ⁊ ſimilia. Hora. Jndoctus pile. Cicero Pompilius erat ois diuinis atqꝫ huma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

nimis petitiſſimus Idem de ora Ego cum cenſio non eſſe earum reꝝ ōino rudem Virgi. Preſcia venturi.

¶ Reminiſcēciae ⁊ obliuionis.

¶ Sunt memor immemor excors et huiuſmōi. Ambroſius Caput te oſculabatur imperij immemor Hieronymus in pſalmis. Memor ero nominis tui dñe Ambro. Quid agam excors huius.

¶ Appendicula.

¶ Omnia inſup partitiua. vt ſunt compatiui ⁊ ſuperlatiui gradus Numeralia noīa ⁊ que ſuperi⁹ enumerata ſunt quū de partitiuꝫ loqueremur gtō gaudēt vt ibi luce clarius oſtenſum eſt.

¶ Regula ſecūda.

¶ Omnia fere verbalia Roterodamo teſte gtm̄ admittunt qui verbis eoruꝫ accūs eſt. vt colo agrum cultor. cultus cultura agri. bibo vinum bibax vini Cupio laudem cupidus laudis Cicero Si reprehendis. ꝗ cupidus fuerim laureę corone. Ouidi. Tempus edax rerum. Hie. Incentiua viciorum in mēte iugulabis. Subſtancia eſt ſuſceptibilis contrariorum.

¶ Regula tercia.

¶ Adiectiua cōmodum vel incōmodū cōueniēciaꝫ aut reſpectuꝫ importācia. itē verbalia in bilis in dus. et in oſus terminata paſſiue expoſita dtō gaudent.

¶ Cōmodi vel incōmodi.

¶ Sunt grauis. vtilis moleſtus calamitoſus idoneus gratus et huiuſmodi Marcialis libro pmo Hieronym⁹ in eſaia. Nonquid parū vobis eſt moleſtos eſſe hominibus Cicero libri. ſcdo Res bello gereret licꝫ rei publice calamitoſas Auguſtinus libro tercio confeſ. In me neſcio quis affectus huic nimis cōtrarius ortus erat.

¶ Cōueniencię ⁊ reſpectus.

¶ Sunt relatiua logicalia. ſimilis. diſſimilis equalis inequalis et alia plura Quintilian⁹ libro ſecūdo Similes vt magnis viris videbūtur Virgi. Os humeroſqꝫ deo ſimilis diuus. Ambroſius. Equalis eterno patri.

¶ Verbalia.

¶ Sunt odibilis flebilis formidād⁹ formidoloſus et ſimilia. his a verbis trāſitiuis deducta. namque ob abſolutis fiunt (qualia ſunt riſibilis ſtabilis frigidus, nullum requirunt caſum vt flebilis formidabilis flendus formidandus oibus. Peccatores odibiles ſunt deo Saluſt. Regibus ſemp aliena virtus formidoloſa eſt. Roterodamus hec.

¶ Appendicula.

¶ Relatiuorum logicalium quedā indifferenter gtm̄ et dtm̄ admittūt. vt ſūt ſimilis. diſſimilis. par impar equus affinis propinquus quibus additur et cōmunis Terentius domini ſimilis eſt Ouidius Sepe ſolet filius ſimilis eſſe patri. Hieronymus. Non eſt ſimilis tui in dijs domine Lucanus Quēꝫ metuis par huius erat.

¶ Regula quarta.

¶ Adiectiua in bundus terminata accm̄ requirunt. dum eoꝝ vba veniunt eo gaudeant. Adiectiua quoqꝫ mēſuram inde terminatā ſignificācia eiudē caſū

cum abltō ⁊ gtō interdū aſciſcūt Primi ordinis ſunt vitabund⁹ cōcionabūdus mirabūdus. et ſimilia Sa. Mare vitabūdus hoſtium claſſem ad opidum pvenit Lu. hec cōcionabūd⁹ circūibat homies Apul. de aſine ane. Multi mirabundi beſtiam confluebant.

¶ Secundi ordinis

¶ Sūt long⁹. lat⁹. alt⁹. pfundus. ſublimis. pduct⁹. et ſi qua ei⁹ gñis ſūt Pli. ſcōs latum pedes tres longū pedes qttuor. de gtō Hie. in iona Niniue erat ciuitas lata triū diex itinere. de abltō idē exodi xxvij capi. Facies illi labiū aureū ⁊ ipſi labro coronaȝ interraſilē altam digitis quatuor Pli. libro xxxvi. Singula latera pedū lata tricenum alta quinquagenum.

¶ Regula quinta.

¶ Adiectiua pprietatē aut ai dotē ſignificācia. accm̄ per ſynecdochen admittūt vt alb⁹ pedē Hor. puncti ſocecibus ora. Am. libro tercio de virginitate Secūs pudor verecunda ſuffuſus ora Jdipſum p abtm̄ fit elegantiſſime. vt vir albus facie Vir. Nuda genu ⁊c̄.

¶ Notandum.

¶ Accūs a tribus partibus p ſynecdochen. regitur primo ab adiectiuis Vir. Perfuſus ſanie vittas atroq; veneno vt dictū ē Secundo a duplici verbo paſſiuo ſcȝ et neutrali Ouid. Eruitur q; oculos Qui vulneratur manum dolet mētem Tercio a duplici participio pn̄tis ſcȝ pteriti tpōris. vt vulneratus pedē eſt dolēs mentē Vir. Faciē mutatus ⁊ ora cupido.

¶ Regula ſexta.

¶ Nomina numeralia ordinalia a tribus vſq; ad decimum nonum. modo in accūo. modo in abltō inſtar ſynechdoice ſyntaxeos ad mittunt Has dictiōes Jdus nonas kalendas Cicero tyroni Nos vt ſcis ad quartum nonas nouēbris diſceſſimus et leucadem venimus ad octauū idus nouēbris Plini⁹. libro ſcōo Fauoniū quidam ad octauū idus marcij chelidoniū vocāt ab hirūdinis viſu Jdem in eodeȝ. Qō temp⁹ in tercio idus nouēbris incidere cōſueuit ambro. Qui dies eſt duodecimo kalendas aprilis.

¶ Regula ſeptima.

¶ Adiectiua paſſiuaȝ vim habētia vel quācunq; proprietatem ſiue exceſſum ſignificātia cū abltō. Priſciano teſte conſtruūtur vt laſſus labore. feſſus curſu. Orbus prole Ambroſius libro pmo de virginitate Sed quid dignū eo loqui poſſumus cuius ne nomen quidem vacuum eſt luce laudis. Cicero. philippicarum ſcōa. Nec intelligis ſatis eſſe viris fortibus didiciſſe quam ſit pulchruȝ beneficio gratum Ambro. Anxia curis ſecularibus. Plini⁹ in. max. Erat em̄ natura acutus vſu exercitatus varietate prōptiſſimus Ouid. Jlle celer penna Saluſti. Manu prōptus erat. Lignū eſt longū trib⁹ pedibus.

¶ Regula octaua.

¶ Oriundus adiectiuum cum perſonis additur ablatīn requirunt prepoſitione meatāte. ſed cum vrbibus et prouincijs adipſum ſine vel cum prepoſitione latine fieri poſſit. vt Carolus a pipino oriundus fuit minus Ab vlixe deaq; Cyrce oriundus fuit Jdem Nati carthagine ſed oriundi ſiracuſis. ladiſlaus ex auſtria oriundus panonioꝝ rex eligitur.

¶ Regula nona

¶ Nomina numeralia cardinalia. hũc abltm̃ numero. Ordinalia vero abltm̃ ordine poſt ſe requirunt. in Euangelio. diſcubuerunt ergo viri quinquemilia nũero. primꝰ. ſecũdus. tercius duodecimꝰ ordine ⁊c̃.

¶ Appendicula.

¶ Numeralia in partes diuiſiua cũ ſubſtantiuo vt cetera adiactiua per oĩa cõcordabunt vt creabantur olim bini conſules Jmproprie tamẽ ab oratoribus pro cardinalibus accipiũtur. primo Quando ſubſtantiuis ſingulari numero carẽtibus (qualia ſunt lrẽ liberi nupcie arma ⁊ huiuſmodi Junguntur Sc̃do quando cum ſubſtãtiuis diuerſi generis vt ſunt delicium delicie conſtruuntur Tercio ſi ſubſtantiuis diuerſi generis et ſignificati. vt ſunt epulum epula aſſociantur. Dicemus ergo binas. trinas quaternas litteras. ſed duas tres quatuor epiſtolas. Cice. ad plaucuꝫ Binas a te accepi lrẽas Jdem ad petũ Duabus tuis epiſtolis reſpondebo.

¶ Appendicula ſc̃da

¶ Mille adiectm̃ pluralis numeri indeclinabile ſubſtantiuuꝫ erigit in ſimili caſu gñe ⁊ numero. Perſiꝰ. Mille hominũ ſpẽs ⁊ rerũ diſcolor vſus ⁊c̃ Subſtãtiue tñ poſitũ reperitur Uarrone ⁊ valla teſtibꝫ ⁊ tunc ſingularis numeri eſt hñs in plurali millia millium et ſic gtõ gaudet Cicero in philippicis Jnuẽtꝰ eſt qui anthonio mille nũmum ferret. i. nũmorum. Occidit ſaul mille hominum. milia cuꝫ vnico. L Neſtore teſte pluralis numeri tamen ſemꝑ ſubſtantiuũ eſt. ⁊ gtũm erigit Hieronymꝰ. in exo. Ceciderunt die illo quaſi viginti tria milia hominũ. idẽ Job p̃mo capitulo. Fuit poſſeſſio ſeptẽ milia ouium.

¶ Regula decima

¶ Quemcũqꝫ caſuꝫ regit poſitiuus. eundẽ ⁊ compatiuus. ⁊ ſuplatiuus admittunt vt dignus dignior digniſſimus laude. Cicero p̃mo officioꝝ Nihil laudabilius. nihil preclera viro dignius Sue in cae. Uini parciſſimum nec inimici quidem negauerunt.

¶ Regula vndecima.

¶ Comparatiuꝰ natura propria ablt. ñ. Suplatiuꝰ vero gtm̃ requirit Saluſtiꝰ in iugu. Ceteꝝ añ hos te iugurtha quia etate ⁊ ſapiẽcia priores. Donatus Doctiſſimus poetaꝝ virgilius vel optimus plebis.

¶ Appendicala.

¶ Compatiuis eleganter he particule multo paulo longe tanto quanto eo ħ quo aliquanto. poſitiuis vero multũ paulum tantũ quãtũ ⁊ aliquãtũ. iunguntur Cicero Quanto maior es tanto ſubmiſſius tegeras Hi quocꝫ ablatiui ſingulares opiniõe ſpe fide ſolito iuſto equo dicto compatiuis eleganter apponũtur Cicero. maiorem opinione cepi dolorem. Maiora fide narras. Plus ſolito laboras. Plus equo poſtulans nihil aſſequitur.

¶ Appendicula ſc̃da.

¶ Suplatiui his dictionibus quiſcꝫ quicꝫ quodcꝫ. vt ita. quam longe. multo. facile. ſane. elegãter iungũtur Saluſtiꝰ Strẽnuiſſimꝰ quiſcꝫ aut occiderat ꝑlio aut grauiter vulneratus diſceſſerat. Quintilianus. Quod vt longe optimuꝫ ita difficillimuꝫ eſt Cicero. Cum quo ſemꝑ quam familiariſſime vixerat Sue. bellũ ſane difficillimus geſſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Regula duodecima.

¶ Quemcū𝔮ꝫ caſum regit ntūs.eundem omnes eius obliqui admittunt.vt dignus laude.digni laude digno laude Heſio Dignum laude viriꝫ parētem reta monenti Juuenalis Aude aliquid breuibus gyaris ꝛ carcere dignum ii vis eſſe aliquid.

¶ Regula decia tercia

¶ Adiectiua tam in recto ꝙ̄ obliquis elegāter cū infinitiuo cōſtruſtur Am. bro pmo.de virgi. Mori adhuc neſcia ſed parata Idem in eodem Certare difficilis facilis coronari Hora. Cereus in vicium flectir

¶ Regula xiiij. de caſibꝰ abſolutis

¶ Ablatiui cōſequēciā denotātes quibuſcū𝔮ꝫ verbis iungātur abſolute ſemper ponūt.porro pauciores ꝙ̄ duos rariſſime inuenies quoꝝ alter vel nominalis vl̄ pronominalis.alter vero vt in plurimū participialis erit.exponūtur aūt per dum donec ꝛ ſimilia aduerbia et per verbum participialis ablti. Priſtiano et Valla teſtibꝰ Cicero de fato Si fabiꝰ oriente canicula exercitu ꝓ cōcio ne fi/ dē militū flens inuocauit. Luflorꝰ Peracto punico bello ſecuta ē breuis reqes

¶ Appendicala.

¶ Si alter ablatiuoꝝ non fuerit participialis in participialem reſoluatur Ci cero philip.ſcdo. Cum certa nihil ad brutum viuo caeſare pertinabat.i.viuen te.Terē. Nec me ſpectes me impulſore nō faciāt.i.pellēt

¶ Regula decia quiuta

¶ Omnes caſus vel breuitatis.vel relationis cauſa abſolute ponūt. De ntō Res mira nec mora ſcꝫ eſt De gtō Poſt michaelis.ſ.feſtuꝫ Hora venerat ad veſte.ſ.templum De dtō ꝛ accō Deo gratias.ſ.agimus De abltō Honeſte fa milia ortus

¶ Cauſa relationis

¶ Idem Nolle et idem velle ea res demū firma eſt amicicia. De gtō in mun do viuenciū miſerere eoꝝ. De dtō.habitātibꝰ in regiōe vmbre morꝶ lux orta eſt eis De accō.ver et eſtatem tu plaſmaſti ea. De ablatiuo Summo bono fruendum eſt ipſo.

¶ Regula decia ſexta.

¶ Omnes caſus aduerbialiter poni reperiuntur. De ntō Virgilius Fors et vota facit.i.fortaſſe Ideꝫ Sole recens orto.i.recenter De gtō. Studui rome. fui domi milicie ꝛc. De dtō. Hi dti luci veſperi rēpori forti ruri aduerbialiter plerum𝔮ꝫ ponūtur Terencius Quem ego vidi ad vos afferri veſperi Cicero Quid quo die dixerim audiuerim egerim cōmemoro veſperi Terenciꝰ Ruri ſe continebant.abltūs tū rure nōnū𝔮ꝫ pro ruri dtō ponitur Tibullius O vale ant fruges ne ſint modo rure puelle.

¶ De accuſatiuo.

¶ Adiectiua multa illuſtriū ſcriptoruꝫ vſu aduerbialiter poſita comperiūtur Virgilius. Et longum formoſe Vale.i.longe Idem.eternū vale.i.eternalit Juuena. Si rectū iunxit amicus.i.recte Ita ſuaue fa ie ſublime.pro ſuauiter faciliter ſublimiter collocantur. De abltō vt forte pro fortaſſe vnde venis Ro ma neapoli ꝛc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Caput terciū de relatiuo ⁊ ātecedēte. Re. pma

¶ Relatiuū cum ſuo antecedente in numero genere perſona et quandoqꝫ in caſu concordabit. vt ingeniū eſt quod homines a beſtijs ſeperat Plinius libro deciona. hiſ. capitulo pmo Sequitur natura auiū quarū grandiſſimi ⁊ pene beſtiarū ſunt generis ſtrucio cameli altitudinē equitis equo inſidētis excedūt celeritate vnicūt Sue. in Le. Conterritus duos pugiones quos ſecum tulerat arripuit Lucius. flori Succeſſit romulo. Numa pompilius quem. Curibus ſabinis vltro petiuere.

¶ Fallit Primo

¶ Qū integra oratio aut ſentēcia loco añcedētis relatiuo ꝓponitur Cice. ad lētu. Diez cōſumi volebāt qđ factū eſt Lau. valla libro tercio Uideo te amatorem ſtudeoꝝ que res me maxie iuuat Cice. Cauendū ē ne aſſentatoribꝫ patefaciamus aures in quo falli facile ē Ualla libro ſcđo ca. vij. Alexander pauis copijs dariū in infinito exercitu ſupauit. et id in adoleſcentia

¶ Fallit ſecundo.

¶ Si relatiuū reflectitur in ſentēcia ad ſequēs ſubſtātiuū cum eo concordabit ꝓore relicto Saluſti⁹. Eſt locus in carcere. qđ Tuliānū appellatur Plini⁹ In coitu lune quod interluniū vocitant Cice. Omnes tenues atqꝫ humiles que maxia in populo multitudie paratum ſibi pſidium putant.

¶ Fallit tercio.

¶ Qū abſtractum ponitur pro contreto et e contra. Teren. vbi eſt ſcelus qui me hodie perdidit. vbi ſcelus ponitur pro ſceleſtus.

¶ Fallit quarto.

¶ In hac regula qū relatiuū clauditur inter ſubſtantiua diuerſoꝝ generū vel nūeroꝝ poſſūt vtrilibet cōformari Cice. Tū cōuenticula que vel quas poſtea ciuitates vocauerūt. Paulus. Semini tuo qui vel qđ eſt chriſtus Ariſtoteles ſtuduit athenis que ſunt vel que eſt pulchra ciuitas

¶ Fallit quinto.

¶ Qū relatiuū non refertur ad antecedēs expreſſum ſed ad verbum vel adiectiuū. vt tu fugis qđ abſit a me Tu es piger quod inutilis hominis eſt diabolus eſt mendax et pater eius.

¶ Fallit ſexto.

¶ Quando duo ſubſtantiua inanimata eiuſdem vel diuerſoꝝ generꝝ loco antecedētis ponūtur tunc relatiuum in neutro genere ponatur Ad deſignādum proprietatē vtriſqꝫ equaliter conuenire Hieronymus. in pſal. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Marcialis decio. Ocia me ſomnuſqꝫ iuuāt que magna negauit romanū Lactātius. Ubi eſt virtus caſtitatis. vbi fides coniugalis. que ſi tollas omnis iuſticia ſublata eſt. Idem Dixi de humanitate fragilitate. paſſione. cur hec deus ſubire maluerit Et licet multi ſint alij modi quibus hec regula fallit vt ex Montano alijſqꝫ doctiſſimis claret ne tātū pnerilōgis grauētur ambagibus eos omnes ſilētio pretereundos ſtatui.

¶ Regula ſecunda.

¶ Interrogatiuū ⁊ ſuū reſpōſiuū i caſu cōuenire tenēt. Terē. i ennu Quis ē iſte tā potēs in tāto munere h reſpōdet miles traſo Idē i eodē Uideā obſecro quē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

hũc ſcilicet Marſili⁹ ficin⁹ Dic nobis a quo didiciſti. reſpõdetur a vulgo. Et
tenet regula ꝑ omnes caſus. preter vocatiuũ ꝑ quẽ interrogatio fieri nõ poteſt

¶ Fallit primo.

¶ Qñ ambo nõ fuerint dicciones caſuales aut alteꝝ eorũ nã interrogati per
verbuȝ. Priſciano teſte cõueniẽter per idem verbuȝ. vel aduerbia negatiua aut
affirmatiua reſpõdem⁹ Plinius iii. Studes inquaȝ reſpoudet etiam Teren
Enim ego te: emiſti Idẽ venit ne cherea frater reſpõcio venit Hierony. Errat
igitur qui graciã dei tollit reſpõcio errat

¶ Fallit ſecũdo

¶ Quando non regũtur ab eodeȝ regente. vt queȝ dicunt filium hominis reſ
pondetur Jeſus eſt filius dei viui. donat⁹ Qualitas nominũ in q̃ ẽ bypartita ẽ

¶ Fallit tercio.

¶ Quando regũtur a dictione potente regere diuerſos caſus. vt quãti emiſti
librũ. reſpõdetur duobus aureis Cui⁹ intereſt cantare. reſpõdet mea Hora/
tius Quanti empte reſpõdet. paruo Cicero de ora. Quãti addictus reſpõde
tur. mille nũmum. vbi mille ablti caſus eſt. ⁊ nũmum gtũs ſyncopatus. Val/
la et Neſtore teſtibus.

¶ Fallit quarto

¶ In queſtionibus quas reſpõſio nulla ſequitur. Te. Quis tibi videor Vir.
Quis nouus hic noſtris ſucceſſit ſedibus hoſpes. Oui. in epiſ. Quid facis ã/
none quid mandas ſemina arene

¶ Fallit quinto.

¶ In illo queſitiuo Cui⁹ a um Ad quod qñqȝ reſpõdetur ꝑ eundẽ caſum niſi
in his ꝓnominib⁊. meu⁹ tuus ſuu⁹ noſter ⁊ veſter Et in poſſeſſiuis noim ꝓprio
rũ vt ſunt priame⁹ Virgilian⁹ Ciceronian⁹ ⁊ huiuſmõi Valla libro tercio ca
ſcdo Cuiũ pecus meũ vel illius Vir. Cuiũ pecus an melebei veruȝ nõ egonis
Priſc. libro xvij. Cuia eſt filia hec reſpondetur. mea vel tua vel illius. vel pria
mea vel Ciceroniana.

¶ Notandum

¶ Cuius cuia cuiũ queritur de poſſeſſione vel ꝑſõna vt cui⁹ eſt hic verſus. Vir
gilian⁹ Ouidian⁹. vel virgilij. ouidij. Sed cuias cuiatis querit de gẽte. patria
natione. aut fecta Marci fici in pthagore platonis Cuius ne an peregrint⁹
reſ. peregrinus Cuias reſp. Abderites Lau. valla li. ſcdo. cap. terci. Cuiates
philoſophi vos eſtis ſtoici ne an Academici

¶ Fallit ſexto.

¶ Qñ ad cui⁹ vel quorum gtõs conſtructos cũ v̾bis interẽ ⁊ refert Rñdetur
ꝑ abltõs pronominales mea tua ſua noſtra ⁊ veſtra Nã in alijs omnib⁊ ꝓno/
minibus ſimul ⁊ nominib⁊ fere ꝑ gtũm Rñdetur vt cuius intereſt v̾tutem co
lere rñde. mea vel illius hois. petri. iuſti. bonoꝝ. ſapiẽtum ⁊c. Hec valla.

¶ Notandum.

¶ Quotẽnis interrogatiuũ de numero annorum querit inquit Montanus
Ad qđ reſpondetur per nonnulla numeralia. vt anniculus bimus. bienniȝ. tri/
mus. triennis quadrimus quadriennis ⁊cetera. vt quotenne eſt vinum hoc.
reſpondetur bimum. trimum Sed quotennium conſtructum cum his verbȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

aga.exigo.pago.excedo.⁊ ſimilibus.de eodem querit.vt quotennium exegiſti in ſtudio vniuerſali Rn̄detur triennium quadriennium ⁊c.

¶ Caput quartū de ꝑnominibus ¶ Regula ꝑma

¶ Pronomē cum vicarius nois exiſtat loco nois ponitur.vt ꝑſonaꝝ diſcretio qua nomē deficit compleatur Et quia oia adiectiua ſunt cum ſubſtantiuis ad iūcta.in nūero.gn̄e.et caſu concordabunt vt in regula ꝑma clarius Cicero.ph. ſcd̄o Erant quidem caſtra illa plena cure Ouidi.Diſce meo exēplo formoſis poſſe carere.ē virtus placidis abſtinuiſſe bonis.

¶ Regula ſecūda.

¶ Mei.tui.ſui.noſtri.veſtri.gti primitiuoꝝ ſꝑ paſſiue deriuatiuorum vero actiue apud illuſtres auctores ponuntur Quintilianus Amore mei vicit etiam mr̄em ſuam Nam amor mei.eſt amor qui de me ab alio habetur.Sed amor meus.eſt amor quem ego de memet habeo Deſiderium tui quod de te aliqs habet Deſideriū tuū qd̄ intra te habes Poteſtas mei qn̄ aliquis habet.vt de me quicqd libet faciat.poteſtas mea quādo ego quicqd libet facio.

¶ Appendicula.

¶ Multa ſunt ſubſtantiua que cum gtis primitiuoꝝ nōq̄.ſed cum deriuatis ſemꝑ ponuntur.vt pulchritudo.ꝓbitas.fortitudo.longitudo.prudētia.ingenium.ſapientia.virtus.doctrina.et ſi qua eiꝰ generis ſunt.Non enim latine dicimus pulchritudo mei.ſed mea Hec montanus Spirenſis.

¶ Regula tercia.

¶ Hec quinq ꝑnomina illud.iſtud.ipſum.hoc.et id.neutri gn̄is ſubſtantiua elegāter oēm gtūm admittūt Terē.Quid rei eſt.Quid hoc morbi.Illud acceſſit mali Id tempꝛis exegiſti inutiliter.

¶ Regula quarta.

¶ Noſtrum ⁊ veſtrum gti.ſemper actiue capiuntur etmō diſtributiuis mō partitiuis gaudent.vt nemo noſtrum nullus veſtrum In euan. Unus vr̄m me traditurus eſt Noſtri vero ⁊ veſtri.ſemꝑ paſſiue vt habeatis memoriā noſtri. ſicut curam vr̄i habemꝰ Hec montanus.

¶ Regula quinta.

¶ Gti primitiuorum nullius ſubſtantiui cōſorcio gaudent ſed cum deriuatis ſepe elegāter cōſtruuntur Cicero.ex tuo ipſius aio cōiecturā ceperis. In euan. Tuā ipſius aiam ꝑtranſibit gladius. Cicero.ad corni. Grata iū vehementer eſt memoria noſtri tua.

¶ Appendicula.

¶ His primitiuoꝝ gtis.et hi gti.vnius.ſolius.ipſorū.omniū.pluriū.paucorū cuiuſq.duorum.triū iunguntur ita vt eādem conſtructionem habere inueniantur.vt tuum ſolius ingeniū Cice. Dico mea vniꝰ opera rem publicam eſſe liberatam.Peccatū meum ſolius corrigi non poſſit.Hieronymꝰ.in pſal.Domine memorabor iuſticie tue ſoliꝰ.vbi ſoliꝰ nō ad iuſticiā.ſed dn̄m refertur Cice Voluntati vr̄e omniū parui.q̄ vr̄is paucoꝝ reſpōdeat laudibꝫ Lau.val. Vellē noſſe q̄ ſit ſua cuiuſq ſentēcia. Idē Veſtrā duorū vel triū operā deſidero.

¶ Regula ſexta.

¶ Quīcꝫ ꝓnomina. ille. iſte. ipſe. hic. ⁊ is. Georgio valla teſte pulchre geminantur maioris efficatie cauſa Cice. in clodiū. Nemo huncillū ocij ⁊ pacis hoſtem negat Vir. hunc illum fatis extrema abſede ꝑfectum.

¶ Regula ſeptīa. de vtō.

¶ Vtūs naturaliter ꝟbis ſecunde perſone iungitur licet nonnūq̄ cū aduerbio vocandi O cōſtructus inueniatur. Virgili. Vigila s ne deum gens Cicero. Virgilia criſippe Hieronymus inuita malchi Infelix mulier Vale. de aduerbio Virgilius in ꝓmo. O regina nouam cui condere iuppiter vrbē Iuſtycciacꝫ dedit gentes frenare ſuperbas.

¶ Appendicula.

¶ Vtūs ⁊ ſine verbo ⁊ ſine aduerbio expreſſis elegāter ⁊ latine ab illuſtribus ſcriptoribꝫ collocatur Cice. de ora Diu multūq̄ƺ beuti dubitaui Lac. libro primo Qō opus nomis tui auſpicio cōſtātine imperatoris maxime inchoauimꝰ Au. de fide ad petrū Epiſtolā fili petre tue charitatis accepi.

¶ Caput quintum de conſtructiōe verboꝝ ꝑſonalium.

¶ Regula prima.

¶ Omne verbū ꝑſonale finiti modi. antecedit ntūs ſubconueniēcia nūeri. rectitudinis ⁊ ꝑſone. vt cantor canit imperator mandat Pli. libro xxxv capi. quarto Adamātis duricia inuēnarrabilis eſt. Proſp li. tercio pacis amor deꝰ ⁊ pacē venerātur amātes Sil. li. ꝓmo Magna parāt ſuperi tonat alti regia coeli.

¶ Fallit primo.

¶ In orationibꝫ ꝑ euacciones latinis vbi dictio euocata diſcordat cum verbo impſonali. vt nos imperator mandamus ego muſicus condo carmina Titꝰ liuiꝰ Ego hanibal peto pacem Virgi. Quo ſepe ſolemus paſtores ouiū teneros depellere foetus. Cice ad leu. Tu in noſtris ſermonibꝫ ipſe vidiſti.

¶ Fallit ſecundo.

¶ In cōceptione ꝑſonaꝝ vbi dictio cōcepta diſcōuenit cū verbo in ꝑſona Virgili. Et ſpolia ampla refertis tucꝫ puercꝫ tuus Cicero ad Theren. Si tu et tulia lux noſtra valetis Ego ⁊ ſuauiſſimus Cicero valemus Teren. in adel. Si necꝫ ego necꝫ tu fecimus nō ſinit nos egeſtas facere.

¶ Fallit tercio.

¶ In orationibus per prolepſim excuſandum Saluſtius. Cepere ſe q̄ſcꝫ magis extollere Lac. libro tercio Duo philoſophie gn̄a eſſe ceperunt. vnū vetus alterum nouum Titus liuius Quando duo ordinarij conſules. alter morbo alter ferro periſſent.

¶ Fallit quarto.

¶ In zeugmate vt pleni ſunt coeli ⁊ terra Virgilius Hic illius arma. hic currꝰ fuit Et in euangelio luce Erūt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ in terris preſſura gentiū Terē. in adel. Natura tu ille pater es cōſilijs ego.

¶ Fallit quinto.

¶ In antiptoſi q̄ñ caſus ponitur pro caſu Terenti. vt placerent populo quas feciſſent fabulas Oui. Cecidere manu quas legerat herbas Quin. Timeo ne quos porrexerint cibos venena fiant. Stellam quam viderant magi antecedebat eos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Fallit ſexto.

¶ In orationibꝫ que ꝑ ſyntheſim excuſantur. In quibus ſuppoſitum cum ver bo in nūero diſcrepat Virgili Pars in fruſtra ſecant Idem pars ingēti ſubie re pheretro Liuiꝰ. pars in fugam acti.

¶ Fallit ſeptimo.

¶ Qn̄ verbū ſubſtantiuū inter duos ntōs diuerſoꝝ nūeroꝝ poſitū reꝑitur tūc ſe vtrilibet cōformari ꝑt Hie. in pſal. Teſtimonia tua meditatio mea eſt Iuuē cus Nunc enim carmē erunt chri vitalia geſta. Sue. Magne diuicie ſunt con poſita paupꝑtas Terē. in andri. amācium ire amoris redintegratio eſt.

¶ Fallit octauo.

¶ In ꝟbis ꝑme ⁊ ſcđe ꝑſonaꝝ in quibꝫ ntūs plerūꝗ non exprimitur niſi cauſa diſcretionis aut emphaſis. Prop. li. ſcđ Seſiſtis multas q̄d ſit inire vias Qui Diſce bonas artes ſuadeo romana iuuentus.

¶ Fallit nono.

¶ In ꝟbis impꝑſonalibꝫ tā actiue q̄ꝫ paſſiue vocis inſuꝑ in tanꝗ̄ꝫ īm ꝑſonalibꝫ q̄ ſunt luceſcit nocteſcit dieſcit pluit tonat. ⁊ huiuſmōi ꝑcipue in tercia ꝑſona pla/ tis In alijs eīn ntm̄ admittūt exēplū ꝑmū Vir. Itur inātiquā ſiluaꝫ ſtabula alta feraꝝ exē. ſcđm Sulp. Luceſcit galle ſurgēduꝫ eſt Hie. in pſal. Pluet ſuꝑ peccatores laq̄os. exē. iij. Hie. in ge. Ego pluā ſuꝑ terram.

¶ Fallit decimo.

¶ In his ꝟbis aiūt. narrāt. putant. vocāt. appellāt. nūcupāt. nominant. dicūt aſſignant. reprehendunt. fecere. ⁊ in pluribus alijs que ſepiſſime apud illuſtres ſcriptores ſine ſuppoſitis expreſſis efferuntur. Plinius libro ix. de teſtudine lo quens dicit ferunt paſtum egreſſas noctu auideꝗ ſaturatas laxari. Idē libro ij. Ob id polluci ⁊ caſtori id numen aſſignant Cicero. Xenophontio voce mu ſas quidem locutas ferunt.

¶ De figuris cōſtructionis

¶ Quoniaꝫ de figuris mēcio incidebat. ne igitur in ignotis laborēt pueri dig nū duxi octo cōſtructiōis figuras nō mō vtiles ſed ⁊ neceſſarias verbis q̄ꝫ bre/ uiſſimis aperire Quaꝝ prima eſt.

¶ Appoſitio.

¶ Vnde appoſitio eſt duorum ſubſtantiuoꝝ ad idē ꝑtinētium in eodē caſu co pulatio Virgilius. Formoſum Coridon ardebat alexim Cice. in phi. Ad/ hibito frē lucio teterrima belua luci Flo. li. ꝑmo Galli ſenones gens natura. Ferox moribus incondita.

¶ Notandum.

¶ Appoſitio tribꝫ de cauſis fit Primo ꝓpter reſtringere gn̄alitatē. vt aīal homo ſcribit Secūdo ꝓpter remouere equiuocationē vt Stella canis inducit furiaꝫ Tercio ꝓpter attribuere ꝓprietatē. vt Hector vir fortis.

¶ De euocatione.

¶ Vnde euocatio eſt duorum ſuppoſitorum diuerſaꝝ ꝑſonarum ad ꝟbū pri/ me vel ſcđe perſone imediata reductio valla libro. ij. ca. xij. Adiuua me tu vir optimus Tace tu homo imperitus. ¶ Eſt autem euocatio duplex. ſcilicet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

explicita Hie.eye.xxxiiij. Ego ipſe ſup paſtores requirã gregẽ meum Et im/
plicita Au.libro ij.cõfeſ. Multi amici agitauerãmꝰ aio Hie.in uita ma.il. Pa
ueſco miſer Ci.de ora Idcꝫ ipſe genꝰ dicẽdi in xxie approbo.

¶ De conceptione.

¶ Uñ conceptio que ꝛ ſyllepſis dicẽdũ. Eſt indignioris ad dignius reductio Sulpicio teſte. ꝛ fit tribꝫ modis nũo ſcꝫ.gñe.ꝛ perſona Nũero vt pluralis cõci piat ſingularẽ ad oſſiciũ verbi pluralis nũeri vt petrꝰ cũ ſocijs turrũt Quidaꝫ etiã h cõceptiouẽ nũeorũ ponũt Sãcte maurici cũ ſocijs orate.

¶ Genera.

¶ Ut maſculinum cõcipiat feim ꝛ neutrum nec e contra Hie.in vi mal. Quã tis pater minis ꝛ mater blãdicijs pſequuti ſunt vt pudiciam perderem Aug. libro.ix.confeſ. Ut ego ꝛ ipſa ſoli ſtaremus ad feneſtram Cam.libro.v. Non in gratos regẽ ꝛ reginam futuros.

¶ Perſona.

¶ Qñ prima cõcipit ſcđam ꝛ terciã.vel ſcđa terciam Cice.phi xi. fuimus nup ꝛ ego ꝛ marcus bibulus in ꝓpinquis ꝓuincijs Genꝰ.libro quito Triennũ ego ꝛ leo in eadẽ ſpecu viximus Hie.cõtra Joãnẽ epiſ.Hieroſoli. Ob id ꝛ ego an thiochiã ꝛ ille Cõſtãtiuo poli celeberrimas vrbes deſeruimus.

¶ De ꝓlepſi.

¶ Uñ ꝓlepſis tociꝰ grãmaticalis p̃accepti.ꝑ ptes figurata diuiſio: vt puelle le gũt flores.iſta violas.illa vaccinea Sub hec Priſcianꝰ Aquilaꝝ volãtiũ alte/ ra ab oriẽte.altera ab occidẽte deuolauit ¶ Et ẽ duplex explicita ſcꝫ Pli.h.v. Troianꝰ Marco Anthonio eximios forma pueros alterũ in aſia genitũ alte rũ trãs alpes vt geminos vẽdidit Implicita vt audimꝰ liguã noſtrã vnuſquiſcꝫ in q̃ nati ſumꝰ Hie.i pſal. Uana loquuti ſũt vnuſquiſcꝫ ad ꝓximũ ſuũ Pau. Al ter alterꝰ onera portate Sal. Uos ſeparatim ſibi quiſcꝫ conſuluiſti capitis.

¶ De zeugmate.

¶ Uñ zeugma ẽ reductio vniꝰ verbi ad diuerſas clauſulas Ci. Uicit pudorem libido timorẽ audacia i euã. Stabat io.ãnes ꝛ ex diſcipulis eiꝰ duo ꝛ ẽ triplex

¶ Protozeugma.

¶ Eſt qñ verbũ p̃ponitur Ci.de ora Erat rebꝫ ipſis par ꝛ equalis orõ princi/ pis verecũda In euã. Turbatꝰ ẽ rex herodes ꝛ oĩs hieroſolima cum eo

Meſozeugma.

¶ Qñ verbum in medio locatur Cicero Phi.vi. Ego decio bruto faueo.tu Marco.Anthonio. Pli.iunior Nam ꝛ ego verum dicere aſſueui ꝛ tu libenter audire Paulus. Hebrei ſunt ꝛ ego.

¶ Hiſterozeugma vl'hypozeugma

¶ Qñ verbũ in fine locatur Terẽ.in andria Hoc tẽpore obſequiũ amicos ve ritas odiũ parit Hora. Tu quid ego ꝛ populus mecũ deſcederet audi Hie.in pſal. Ego ſicut fenum arui.

¶ De ſyntheſi.

¶ Uñ ſyntheſis que ꝛ alleotheca dicitur. Eſt adiectiui ꝛ ſubſtãtiui vel ſubpo/ ſitiui ꝛ v̈bi ſub diuerſitate numeri vel gñis nõ grã vocis ſed ſignificati cõiũctio Plinius hiſ.libro.x. In affrica maior pars ferarum aeſtate non bibunt Lu.flo

li. vltio Seq; pars maio2a captiuitate vindicauere Sue. in thi. Morte eius ita letat⁹ eſt populus vt ad ꝑmũ nunciũ pars tyberiũ clamitarent. pars terra; o2arent ne mo2tuo ſedem vllã niſi apud impios darent.

¶ Notandum.

¶ Multis modis fit ſynthesis. ꝑmo ꝑ nomẽ collectiuũ. vt turba ruũt. ſcdo ꝑ nomẽ diſtributiuũ Ouidi⁹. Utraq; fo2moſe paridi potuere videri. tercio ad oſtẽdendũ ſexum. vt anſer foeta. i. anſer femella foeta. quarto qñ magis coẽ intelligitur in minus coi vel e contra Uir. Centauro inuehitur magna. i. naui. Oui. Hic pec⁹ oẽ meu; multe ſtabulantur in antrisquinto ad ſignificandam p2oprietatem alicuius rei Uirgilius. triſte lupis ſtabulis.

¶ De Synechdoche.

¶ Unde ſynechdocae eſt quando totum ponitur p2o ꝑte ⁊ e contra Uirgili⁹. Aut ararim parthus bibet aut germana tygrim Sa. Anthoni⁹ pedib⁹ eger ꝑlio adeſſe nequibat Mar. Crine ruber niger o2e b2euis pede lumine leſus. Rem magnam p2eſtas zoile ſi bonus es.

¶ De antiptoſi.

¶ Eſt autẽ antiptoſis caſus ꝑ caſu poſicio ⁊ ꝑducit penultimam q2 grece ꝑ o mega ſcribitur Uir. Heret pede pes ꝑ pedi Idẽ Urbẽ quã ſtatuo ꝑ vrbs In ea. i. Ieſũ quẽ q̃ritis nõ ẽ hic Hie. Lapidẽ quẽ re ꝑbauerũt edificãtes fact⁹ eſt in caput anguli Terẽ. Enuchum quẽ dediſti nobis quas fecit fabulas.

¶ Et eſt alia figura.

¶ Que antithesis dicitur qñ alteꝝ ꝑ altero ponitur. vt olli ꝑ illi ipſius p2o ipſe Sunt quoq; alie multe tã locutionis q̃3 dictionis figure. vt themaſis Syncope. epẽthesis. apocope ⁊ paragoge et huiuſmodi: quas oẽs ne puerilia grauent ingenia tacitur nitate ꝑte iũitas ad doctioꝝ lib2os remittimus.

¶ Regula ſecũda.

¶ Uerba ſubſtãtiua vocatiua ⁊ habẽtia vim illo2um vtrinq; nt̃m aſciſcunt illuſtrium ſcripto2ũ teſtimonio Uir. Rex erat eneas nobis Hie. mach. ij. Qui vocabatur machabeus Au. de aſſumtione marie Fiatq; ipſa veritas auctoritas Lac. li. q̃rto. Nec phil doctrina lrãꝝ mirabiles extiterunt Cicero. phi. oc. Tu tñ permaneas cõſtantiſſim⁹ Anthonij defenſo2 Lac. li. i. Nunti⁹ foelix in eo lib2o qui octau⁹ inſcribitur argumentatus eſt.

¶ Appendicula.

¶ Subſtãtiuũ ṽbũ ꝑ altero nt̃oꝝ ifinitiuũ ſepe elegãt admittit Ci. deo. Cur diſcere turpe ẽ qd̃ ſcire ſit honeſtũ Per. at pulchꝝ ẽ digito mõſtrari ⁊ dicier hic eſt

¶ Regula tertia.

¶ Quemcunq; caſum regit ṽbũ indicatiui mõi eundẽ regere poſſũt oẽs modi ꝑſone. tꝑa ꝑticipia gerũdia ſupina. a tali ṽbo deſcendẽtia teſte Priſ. li. xviij cui⁹ hoc eſt exẽ. Amo illum. amando illum. amans illum vigilo. amandi illũ gratia veni. amandũ eſt illos. amatũ eo illum.

¶ Regula quarta.

¶ Qñcunq; in aliqua o2õne ponũtur duo ṽba ſine cõiũctõe media alteꝝ eo2u; erit infiniti mõ. vt inq̃t Priſ. li. xviij. Uolo cõedere. volo bibere Ci. Oẽs eñ ꝑbari volũt Idẽ. Nã hi bibuli ſentẽtiã valere cupierunt.

¶ Diuiſio verborum.

¶ Licet multi varia verboꝝ diuiſio exiſtat cu⁹ ſingulā mēoria recitare tedioſū eſſet, ꝓfrequētiū tamē planiori intellectu ſciendū ꝟba ꝑſonalia duplicia eſſe abſoluta que cū nt̄o ꝑfectā ſentēciaȝ cauſant nulli⁹ p⁹ ſe obliqui indigēcia qualia ſūt. viuo deābulo philoſophor eſurio. dormis. volo. volas. horreo rubeo q̄ licet, ꝓpriū caſuȝ req̄rant, cōēs tn̄ admittūt. vt ſunt accūs vel abltūs tꝑoris. accūs ꝓprie ꝟcationis ⁊ abltūs inſtrumētalis. vt Ariſtoteles philoſophatur tres dies vel tribus diebus Joannes deambulat pedibus Tranſitiua que ſine obliquo perfectam ſentenciam non producunt. vt Amo incerte eſt ſentencie. niſi addatur deū vel ſimile aliquid.

¶ Nec pretereundū eſt.

¶ Verba abſoluta certꝫ mōis alīs regere poſſe accū Primo qn̄ ponūtur tranſūptiue Hie. in pſal. Exultabit ligua iuſticiā tuā. Idē Jubitate mōtes laudē .i. ꝓnūciate ꝟgi. formoſū paſtor Coridon ardebat alexim. idem Pars ſtupet inupte donū exicialeminerue. i. mirātur Scd̄o qn̄ ſubintelligit̄ ꝓpoſicio virgi. Gēs inimica m̄ tyrrhenū nauiget equor. i. ꝑ equor Seruio teſte Idē Terraȝ mare ⁊ ſydera iuro. i. ꝑ terrā Tercio per ſynecdochē. vt dolet caput vel capite.

¶ Regula quinta.

¶ Sū cū obliquis oībus cōſtrui poſſe illuſtriū ſcriptoꝝ ſcriptis claret Gt̄o iungitur ꝑmo qn̄ poſſeſſionē importat Te. in adel. Dicā fratris eē hāc Scd̄o qn̄ pro eſtimo capit̄ Sa. Vos eſtimate facta an dicta pluris ſit Tercio qn̄ ꝑtꝑtinet Ci. de ora. Eſt aūt illud actioris ingenij hoc maioris artꝫ Am. ad ſenē Fouet ea q̄ pacꝫ ſūt ⁊ trāq̄llitatꝫ Quarto gt̄m̄ abſolutū admittit. vt ſū domi mee Ci. ad tyro. Corcyre fuim⁹ idē ad eūdē Rome vereor ne magnitumuli⁹ ſint.

¶ Datiuo.

¶ Qn̄ heō ꝟt. rite iūgitur Vir. Sūt m̄ bis ſeptē preſtanti corꝑe nymphe Te. in adel. Cliēs amic⁹ hoſpes nemo ē vobis Scd̄o qn̄ laus vl̄ vituperiū deſignat̄ Te. i phor. Hoc laudi ē Hie. q̄ ſcādalū ſūt corꝑi ecclē Tercio qn̄ capit̄ ꝓ odio genios admittit dtōs Sn. i au. Nec ideo lībtas āt ꝯtumatia fraudi cuiꝗ fuit

¶ Accuſatiuo.

¶ Qn̄ꝗ ſine ꝓpoſitiōe. qn̄ꝗ cū ꝓpoſitione gaudet Ci. Filius tyroni Sū totos dies cū eo noctiſꝗ partem Cice. Tyroni dolobella noſter apud ceſarē ē Terē Dictionē ſi apud forum eſt cōueniam.

¶ Ablatiuo.

¶ Modo cū ꝓpoſitōe. mō ſine ea adiūgit̄ Ci. ad curio. Hoc aio i nos eē debebis Te. Quē tu aio bono es. idē i phor Ego eē i hac re culpā meā nō nego

¶ Appendicula.

¶ Cōpoſita eius magna ex ꝑte dtō gaudēt licet quedam ex his aliā conſtructiōē illuſtriū ſcriptoꝝ vſu habere inueniāt̄ Seneca foelix cui nihil de ē Ci. tyro Sui autem erit bellum video me caſtris ſꝑuturum Quinti. libro ix. Numeris ⁊ modis in eſt quedā tacita vis.

¶ Regula ſexta.

¶ Verbū ſubſtantiuū vocatiuū vl̄ coꝝ vi hn̄s latine ⁊ elegāter cū gt̄o vl̄ abltō partꝫ vl̄ ꝓprietatꝫ mediāte adiectio laudis vel vituperij conſtruitur vt Cicero.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Fuit magne eloquētie vel magna eloquētia Hie. de vi. illuſ. Panthenō ſtoyce ſecte phl'us tāte prudentie ⁊ eruditionis in diuinis ſcripturis, ꝗ̄ ſeculari littera tura fuit Lac. li. v. de cipriano martyre loquens infit. Erat ingenio facili. copi oſa ſuaui Sue. in caeſare Fuiſſe traditur excelſa ſtatura colore cādido. nigris vegetiſq; ocul' petr⁹ apparet magne ſciētie vl' magna ſciētia.

¶ Regula ſeptia. de v̈bis gtīn̄ regentibus.

¶ Sextuplicia ſunt v̈ba illuſtriū ſcriptoꝝ vſu gtō̄ gaudētia ſcȝ ¶ Uerba dānā di. abſoluēdi et accuſandi. vt ſūt cōdemno. dāno. accuſo. incuſo. arceſſo. alligo. cōmonefacio. et huiaſmodi, que oīa vna cū gtō̄ accm̄ admittūt Pli. iuni. Ab ſentē dānauit inceſti Hie. ad preciduū Qui videlicet ſtulticie me cōdemnaret. Sueto. in caeſare. Ne hoſpitem aut negligentie. aut ruſticitatis viderer̄ argu ere Cicero pro ſilla. Qui alterū coniurationis accuſet.

¶ Appendicula.

¶ Si gtīūs ille ꝓpriū nomē criminis nō fuerit pro eo abltīūs ſumatur Cice. li. ꝑmo iuſ. queſ Capite dēnatos morte mulctauit Idem ad herē Lex vetat euȝ qui de pecunijs repetundis dānatus ſit in contione orationeȝ habere Qñ tñ cū accō cōſtrui inueniūtur Uir. Degeneres animos timor arguit. i euā. Quis ex vobis me arguet de peccato.

¶ Secundo verba eſtimādi.

¶ Appreciādi. vendēdi. vt ſimilia accm̄ regūt cū his gtīs tanti. quāti. magni maioris. maximi. parui. minoris. minimi. multi. pluris. plurimi. nauci. flocci. nihili. equi. boni. vt ſunt emo. eſtimo. taxo. vendo reuedo venundo. veneo. et ſimilia. Plaut⁹ Quanti emit eam reſ. vili Cicero Alia pluris eſſe eſtimanda. alia minoris Plini. libro xxxv. Qui frugiferas tanti taxauerunt. Sed dignor abl'tīn̄ admittit Uir. Haud equidē tali me dignor honore.

¶ Tertio.

¶ Uerba paſſiua gtō̄ gaudebunt ſi eorum actiua eundem admiſerint vt arceſ ſor. poſtulor et huiuſmōi Cicero. ad herē. li. ꝑmo Arceſſitor cepio maieſtatis. Sue. in auguſt. Qui poſtulabatur repetūdaꝝ Li. Sed nequa ꝗ̄ tīn relictum eſt quāte pecunie dānatus fuerat.

¶ Quarto.

¶ Uerba plenitudīs ⁊ inopie. vt ego indigio abūdo affluo ⁊c. ⁊ gtō̄ ⁊ abltō̄ iū gūtur Saluſti⁹ Maiores noſtri neq; conſilij neq; audacie vnq; eguere Uirg. Quorum non indiget vſus Terenc. in adel. Suaſi tu huius indigeas patris Sue. in caligula Prout quoq; indigerāt monitionē Ualle. max. libro. quarto Malo inquit virum pecunia ꝗ̄ pecuniam viro indigentem.

¶ Quinto.

¶ Uerba recordatiōis ⁊ obliuionis. vt ſunt recordor. reminiſcor. obliuiſcor. recolo. oblit⁹ memini memoror ⁊c. Interdū gtō̄. interdū accō̄ gaudēt. Hiero. in pſal. Reminiſcere miſerationū tuaꝝ dñe. Uir. Dulces reminiſcitur agros Hie. ad aug. Epiſtole tue vel eius qui tuo nomine ſcripſerat pene obliti ſum? Idē in pſal. Obliuiſcere populum tuum ⁊ domum patris tui, Cicero Obliuiſ ci nil ſoles niſi iniurias.

¶ Sexto.

¶ Hec ꝟba miſereoꝛ. dominoꝛ auxilioꝛ diſ. r .ſoꝛ potioꝛ. ⁊ huiuſmōi gen̄m re/
gūt illuſtriū ſcriptoꝝ vſu Cice. inuectiu. .s Rex potiri volunt Lac. li. v. Qui
totius orbis potitur Idē li. i. Si miſert⁹ laborantiū fueris Hie. in eſaia Auxi
liat⁹ ſum tui Gre. Deus qui viuoꝝ dominaris ⁊ mortuorū. Sed miſeroꝛ aris
accm̄ requirit Vir. Hec eſt miſeratus amantem.

¶ Regula octaua.

¶ Omnia ꝟba impandi. nūcıādi. obſequendi. repugnādi. cōfidendi. ⁊ que cō
ponuntur cum his ꝑpoſicionibus. pre. ad. cō. ſub. an̄. p⁹ ob. in ⁊ inter Eraſ. teſte
datiuum natura exigunt licet quedam ex his aliam quoq̃ conſtructionez ha
bere inueniantur.

¶ Primi ordinis.

¶ Sunt impero. mādo. p̄cipio. edico. indico ⁊ huiuſmodi Liui. li. q̄rto. In/
dicto populo tributo Impero mando precipio tibi vt virtuti ſtudeas.

¶ Secūdi ordinis.

¶ Sūt narro. expono. explano aperio ⁊ ſimilia Ci. ꝓmo phi Anteq̃ de repub
ſcribā patres cōſcripti exponā vob; cōſiliū ꝓfectiōis mee. narrauit eni nona.

¶ Tercii ordinis.

¶ Sūt obſequoꝛ. obſequūdo. ancilloꝛ. auſculto. cedo. cōcedo ⁊ ſimilia Plaut⁹
Ego ſane cupio obſequi gnato huic oēs auſcultate populi.

¶ Quarti ordinis.

¶ Sunt obſto. reſiſto. repugno relucto Cicero. Quando reſiſtere eius impro
bitati non poſſem.

¶ Quinti ordinis.

¶ Sūt fido. cōfido. credo. polliceoꝛ. ſpondeo. ꝓmitto ⁊ huiuſmodi Cicer. ad
herē. Cum canes fungūtur officiis lupoꝝ cui p̄ſidio pecuaria credimus.

¶ Sexti ordinis.

¶ Sūt prepolleo. p̄niteo. p̄luceo. maioꝛib⁹ meis Itē accūbo. adiaceo. adfulſit
arrideo. vt accubuit menſis Inſup cōuiuo. cōmigro. colludo Poſt hoc ſuccedo
ſubiaceo. ſubiicio Deinde ātecedo. an̄ſto an̄cello oib⁹ vel oēs p̄ter ante eo q̄d
ſemper accm̄ requirit. Item poſt habeo pus pono. Terentius. Non omnes
pus habuiſſē Poſt hec obturbo. obicio. oppono Item inuigilo. illudo. inſulto.
impendo Hieronym⁹ in pſalmis. Draco iſte quem formaſti ad illudendum
ei. Inſuper intremiſceo. interſum. interuenio et alia multa que ſingula enarra
re. aut de ſingulis auctores citare puerilium ingenioꝛum capacitatē excederet.

¶ Regula nona.

¶ Omne ꝟb ū acquiſitiue poſitū admittit dtm̄ a tergo. vt conſulo. faueo tibi
p̄ſto ceteris Sal. Oēs hoēs q̄ ſeſe ſtudēt ceteris preſtare animantibus.

¶ Appendicula.

¶ Quedā geminos admittūt dtōs. vt nō ſit tibi cure Id ſibi ſtudio hūt Hoc tu
tibi laude du. is. Hoc m̄ vicio ꝟtis. dedit m̄ pecuniā fenori. veſtē pignori.

¶ Regula decima.

¶ Omne ꝟbū trāſitiuū cuiuſcūq; gñis natura poſt ſe accm̄ regit. vt ſaluta patré. nūeras a renā oſculaṙ vxoré loqueris mendaciū Hie. Odiſti oēs qui opātur iniquitatem Perdes oēs qui loquūtur mēdacium.

¶ Regula vndecia.

¶ Verba vehementiſſime tranſitōis. vt poſtulo peto. poſco. doceo. rogo. flagito. et ſimilia geminos exigūt accōs diuerſos Sa. in Ci. Quē minerua oēs artes edocuit Ci. ad treba Filij cauſam te docui Hec te vehemēter rogo Pli. Quā tu ꝟginem me repoſcas.

¶ Appendicula.

¶ Hec ꝟba alteriꝰ acci loco abltm̄ ſepe admittūt Lu. li. ij Vxor ꝛ a charo poſcet ſibi fata marito Ci. ad pe. Socratem fidibus docuit In euangelio Interrogabant eum multis ſermonibus.

¶ Regula duodecia.

¶ Hec ꝟba preſtolor. benedico. maledico. obiurgo calūnior. emulor. comitor moderor ꝛ que a pre. ad. et ante cōponūtur accm̄ regūt cū dtō Ci. in Sa. Que tibi ad forum aureliū preſtolarentur Teren. Quē preſtolare parmeno Hie. in pſal. Benedicā dn̄m in omni tempore Idem Benedicimus vobis in nomine dn̄i Idē ꝓmo regū Si quēq; calumniatꝰ ſū Auguſ. Et chriſtianis tporibꝰ non calūniētur Ci. ꝓ gneo pom. Aſia tam fertilis eſt. vt ꝛ varietate fructuū ꝛ vbertate agrorum cūctis terris antecellit ꝛc.

¶ Regula decia tercia.

¶ Oē ꝟbū mūdi quāuis intrāſitiuū admittit accm̄ ꝓprie ſignificatōis vt curro curſum Quā hic vitā viuitis Eudimionis ſomnū dormis.

¶ Regula decia q̄rte.

¶ Omne ꝟbū mundi accm̄ vel abltm̄ tp̄is poſt ſe admittit Roterodamo teſte. vt potauit totam noctem vel tota nocte. vigilas nocte. luce dormis Virgi. Noctes atq; dies patet atri ianua ditis In euangelio. Media autem nocte clamor factus eſt.

¶ Regula decia quinta.

¶ Verbū motꝰ vel diſtancie latine regit poſt ſe accm̄ vel abltm̄ ſcantē certum ſpaciū motꝰ. vel diſtācie illiꝰ. vt iā mille paſſus ꝓceſſaret Patet in lōgū quingē ta ſtadia. Abeſt a continenti quingentis paſſuum milibus Horatius Milia ꝓranſi tria repſimus. Virgilius. Non lōgis inter ſe paſſibus abſunt.

¶ Regula decia ſexta.

¶ Omne ꝟbū mūdi Eraſmo teſte abltm̄ ſine ꝑpoſitiōe admittit ſignificantē inſtrumentum vel quēcūq; modū actionis. vt pecijt me ſaxo. vicit ꝟbis Hiero deus nr̄is auribus audiuimus Vir. Malo me galathea petit Salu. Concordia parue res creſcunt. diſcordia maxime dilabuntur.

¶ Regula decia ſeptia.

¶ Verba cōpoſite figure. interdū accm̄. interdū abltm̄ ſue ꝑpoſitiōis cum qua cōponūṫ admittūt. vt accedo. adeo. alloquor. expello. abeo. egredior. abſcido. ꝛ huiuſmodi Vir. Affaturq; deos. idē Vultanū alloquitur Oñq; duos accōs poſcūt vnū ꝟtute ꝑpoſicionis alterū ꝟtute ſui ſimplicis Li. Traiecit copias hyberum Oui. Egrediturq; domo. idē Nā coelo terras ꝛ terris abſcidit vndas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Sed q̄ñ eiuſmodi v̄ba cū accō cōſtructa cōperiūtur ſicut excedo egredior exeo tūc ſunt cōpoſita ab extra Lu. Patrios excedere muros.

¶ Regula decia octaua.

¶ Oīa v̄ba paſſiua abltō mediante ꝑpoſitione gaudet Cice. ꝓ milo Quod a milonis inimicis ſepiſſime dicitur. idē ꝓ eodem. Hec tāta v̄tus ex hac vrbe expelleť exterminatur proiicietur. Nōnūq̄ tñ dtm̄ admittunt Ci. Si m̄ eriperis Ma. Tota mihi dormitur hyems. amaris omnibus.

¶ Appendicula.

¶ Quedam paſſiua quorum actiua dtm̄ cum accō petunt Mon. teſte. ꝓ dtō accm̄ addita ꝑpoſitione requirunt Lu. flo. li. iij. Prim⁹ in. Numidiā calphurnius beſtia cōſul mittitur Cice. ꝓ cneo. Pōpe. Cum videat aliq̄ñ gladiuz nobis ad occidendum hominē porrigi.

¶ Regula decia nona.

¶ Verbū exceſſus regit abltm̄ ſignificantē certā. vel incertā quantitatē illi⁹ vt hec res preſtat illi duob⁹ aureis Sa. Multo preſtat bñficij q̄ʒ maleficij memorē eſſe Te. Incredibile eſt quāta herū āteo ſapiēcia.

¶ Regula viceſima.

¶ Hec deponētia. vtor. abutor. fruor. ꝑfruor. defruor. cōtor. fungor. ꝑfungor. veſcor ⁊ huiuſmodi abltō gaudēt ſine ꝑpoſitōe. vt vtor pane. veſcor carnib⁹. abutor ſciēcia Vir. Egreſſi optata potiūtur troes arena.

¶ Regula viceſima ꝓma.

¶ Verba coīa actiue capta actiue cōſtruūtur ſʒ paſſiue paſſiuā ſibi vendicant cōſtructionē. vt criminor te criminor a te. ꝑter ſtipulor qđ ſp̄ cū abltō cōſtruitur vt ſtipulor a te. i. interrogo te. ⁊ interrogor abs te Quot aūt ſint coīa verba et que apud Perottum Priſ. Montanū ⁊ alios plures claret.

¶ Regula viceſima ſcđa.

¶ Nil ꝓhibet Eraſmo teſte quo minus eidē v̄bo diuerſi caſus apponātur diuerſe ratiōis. vt dedit mihi veſtē hāc pignori te ꝑſente manu ꝓpria trib⁹ annis vel tres annos vbi mihi addiť tāq̄ʒ acquiſitiuo v̄bo veſtē tāq̄ʒ trāſitiuo pignori tāq̄ʒ potēti regere gemios dtōs te ꝑſente vt abſolut⁹ abltūs addiť manu propria. vt inſtrumētalis trib⁹ ānis ł tres ānos vt accō ł abltō tēpis.

¶ Regula viceſima tercia.

¶ Omne verbum ſ̄cans aliquid fieri in loco admittit genitiuum ſingularem nois proprij loci minoris. ſimplicis figure prime vel ſecunde declinationis ſignificantem locum in quo fit actio vt vixit Rome. ſtudui bononie, ꝓfeci craconie Rexnatus eſt londini.

¶ Appendicula.

¶ His ꝓprijs ⁊ quedam appellatiua adduntur humi ſcʒ domi milicie belli. vt domi belliq̄ʒ ſimul vixim⁹. Lac. li. ij. Humi miſere volutamini Ci. ꝓ gneo pō. Nō ſū ꝑdicatur⁹ quātas ille res domi miliciēq̄ʒ geſſerit Ruri ab his excipiť qđ in dtō. eiſdez v̄bis iūgitur Ci. Forte euenit. vt ruri eſſem⁹ Te. Iā dudū aliquid ruri agere arbitror Quedā etiā adiectiua ꝑdictis appellatiuis iūgūtur mee ſcʒ tue. ſue. nr̄e. veſtre. aliene nec plura Nā domi patrie non recte dicimus ſed in domo paterna, hec Roterodamus Cicero. verri. iij. Vtice domi ſue v/

nlus expulſus eſt.

¶ Appendicula ſcḋa.

¶ Inſulaꝝ noīa eadē gaudēt cōſtructione locoꝝ propria Ci. ad tyro. Corcire fuimus ad ſextū decimū kalendas decembris.

¶ Appendicula tertia.

¶ Si pluralis numeri vel tercie declinationis ꝓpria locorum extiterīt in abltō ſine p̄poſitōe ponantur. Cice. li. iij. offi. Qui argētariā faceret ſyracuſis Ariſtoteles vixit athenis. veneciis. gabiis ꝛc. Aug. li. v. cō. Carthagine ſtimulos quibus inde auellerer admouebas.

¶ Appendicula q̄rta.

¶ Si cōpoſite figure fuerīt aut propria locoꝝ maiorū in abltō p̄poſitione mediāte collocentur vt Studui in mōte peſſulano Cū eſſē in italia

¶ Regula viceſima q̄rta

¶ Verba motus ad locum latine cōſtruuntur cum accō noīnis ꝓprij loci minoris ſimiliter poſitis cum his tribus rus domuꝫ miliciam aduerbialiter poſitis Ci. Cū ſe ſira cuſas occīdi cauſa cōtuliſſet. Sue. in caligila. Magnificas romā litteras miſit Noīa quoqꝫ inſularum eādem cōſtructionē hn̄t Iuſtinus li. iij. Cretam ꝓficiſcitur Cicero. phi. prima Ille vobis audientibus ſe domum meam venturum eſſe dixit.

¶ Appendicula.

¶ Si noīa locoꝝ maioꝝ fuerint p̄poſitionem admittūt Ci. xy. Poſtero die in italiā ludibūdi peruenimus Idē cū in affricam veniſſem.

¶ Regula viceſima quinta.

¶ Verbum motus ad locum hos tres accōs ſuppecias. inferias. ꝛ inficias aduerbialiter poſitos latine admittit Ceſar in cōmēta. Suis fugientibus ſuppecias ire cōtendit Vir. Viuētes rapit inferias quos inmolet vmbris Terē. Si hec palā ꝓferim᷒ ille inficias ibit.

¶ Regula viceſima ſexta.

¶ Verba ſignificātia actū viuendi cū accō aduerbialiter poſito illuſtriū ſcriptoꝝ vſu cōſtruuntur. vt viuit deū Boeti᷒. Aſinū viuit Iuue. bacchanalia viuūt. i. delicioſe Hora. Indomita ceruice feros vbicunqꝫ locoruꝫ viuitis. vbi feros aduerbialiter. i. more feroꝝ Idē Paſtorē ſaltaret. i. paſtoraliter.

¶ Regula viceſima ſeptīa.

¶ Verba importācia motum de loco vel per locum mō cum mō ſine p̄poſitione in abltō admittūt quicq̄d in gtō prius cum ꝟbis quetem ſignificantibus poſitū eſt Ci. phi. viij. Qui brondiſio legiones accerſiuit Idem ꝓ gneo pom. Ipſe aūt vt a brondiſio profectus.

¶ Appendicula.

¶ Hi abltī rure. domo. milicia. bello. humo. eadem cōſtructiōe gaudēt Sue. in nero. Rure quondā reuertēti.

¶ De conſtructione infinitiui Caput Sextuꝫ

¶ Regula prima.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Oīs infinitiuꝰ ꝟbi pſonalis cuiuſcūqꝫ gn̄is fuit regere pt̄ ante ſe accm̄ expreſ ſū vel ſubintellectū. poſt vero eundē caſuꝫ quē ſuum ꝟbū a quo deſcēdit Cice. ꝓ domo ſua Si vtile rei publice fuit haurire me vnū ꝓ oībus illā indigniſſimā calamitatē vbi me vnū ante infinitiuū ex regula. calamitatē vero poſt eum ex ꝟbi ſui natura cōſtruitur qꝛ ꝟbuꝫ haurio eundē regit Pli. iuni. Cūqꝫ dictum eſ ſet recitare nouianū ſubitum recitāti inopinatūqꝫ veniſſe. de accō ſubintellecto Lau. val. Suis tū crediderim frui voluptatibꝰ vbi ſubaudi𝔯 eos.

¶ Appendicula.

¶ Infinitiuus ꝟbi ſubſtantiui ſum pro accō ſepe ntm̄ admittit Valla Spero tibi eē bonus nūcius Cras incipiam eſſe ſacerdos Oui. in de ponto. Me tm̄ excepto qui precoꝛ eſſe tuus Idem ꝓmo metha: Sed enim quia rettulit aiax Eſſe Jouis pronepos.

¶ Regula ſecunda.

¶ Infinitiuꝰ elegāter ꝓ p̄terito imꝑfecto collocatur. Le. Inuidere oēs mihi ⁊ moꝛdere clanculū Virgi. Nos pauidi trepidare metu Sa. Milites rhomani inſolito timoꝛe ꝑculſi arma capere.

¶ Regula tercia.

¶ Infinitiuus quoniam alijs modis materialiter eſt ſepenumero vice nti poni reperitur Per. Scire tuum nihil eſt Idem Mille hominuꝫ ſpecies rerum ⁊ diſcoloꝛ vſus Velle ſuū cuiqꝫ eſt nec voto viuitur vno Man. Indiua catha/ri. oppetere eſt iterum naſci ⁊c.

¶ Caput ſeptimum de gerundioꝛum ⁊ ſupinoꝛū conſtructione

¶ Regula pꝛima.

¶ Gerundia omnia ferme eoſdem poſt ſe admittūt quos ⁊ ſua ꝟba a quibus deducuntur teſte. Priſ. li. xviij. Vt legendū eſt vigiliū Fabius li. ij. Quid aliđ facimus docendo eos q̄ꝫ ne ſꝑ docendi ſint. Ci. Equidem efferoꝛ ſtudio prēs veſtros vidēdi. quos colui ⁊ dilexi.

¶ Appendicula.

¶ Gerundia elegāter ſine regimine cōſtruūtur ita. vt cū ſubſtātiuiſ adiectiuoꝝ moꝛe in nūero. gn̄e ⁊ caſu conueniāt Hie. in pſal. Ad alligādos reges eoꝛū in compedibus Vir. li. iiij. georgicoꝝ. Tātꝰ amoꝛ floꝝ ⁊ gn̄andi glā mellis Cice. li. ꝓmo offi. Oratiōē aut ē latinā ꝑfecto legendis noſtris efficies plenioꝛē.

¶ Appendicula ſcd̄a.

¶ Gerundia noīa ne ſint an ꝟba relinquo doctioꝛibꝰ diſputandū Sūt tm̄ qui noīa ea affirment vt Lācilotus Sunt qui ꝟba vt donatus Sūt ⁊ qui ꝑticipia illa eſſe apꝓbent vt Perottꝰ licꝫ a eis differant eo q̄ duplici ſ̄tione actiua ſcꝫ et paſſiua gaudeāt quarū alterā ꝑticipia duntaxat admittunt.

¶ Regula ſecunda.

¶ Gerundia in di roterodamo teſte mō ſubſtātiua grā. cauſa. ꝓtextu. occaſione. titulo. ociū. facultas ropoꝛtunitas. licētia. ars. copia. ⁊ huiuſmodi Non adiectiua vt cupidus. gnarus. peritus. imperitus. auidus. ⁊ ſimilia habere latine ⁊ eleganter comperiuntur. Juſti. li. ꝓmo Quod ad te emēdandi cauſa tranſ/miſi Plau. Nominādi tibi iſtoꝝ erit magis q̄ꝫ edūdi copia Cupidus vilendi. in. certꝰ eūdi. peritus bellandi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Regula tercia.

¶ Gerundia in do interdum ſine regimie. Interdum cum his p̄poſicionibꝫ a. ex. de. ab. cū. in nonnūꝙ̄ cum quibuſdā v̄bis illuſtriū ſcriptoꝝ teſtimonio conſtrui ꝓhibentur De p̄mo Virg. Frigidus in pratis cantādo rūpitur anguis. de ſc̄do Ci. In defendendo maioꝛ laboꝛ eſt ꝙ̄ in accuſando. de tercio Scribēdo diſces ſcribere Cedendo victoꝛ abibis.

¶ Regula quarta.

¶ Gerundia in dum ⁊ cum verbo eſt ⁊ cum his p̄poſitionibus ad ⁊ inter latīe cōſtruuntur. Hoꝛa. Si vis me flere dolendum eſt Iuue. Orandum eſt vt ſit mens ſana incoꝛpoꝛe ſano Ad colloquendum tecum veni Inter cenandum reddite ſunt mihi littere tue.

¶ Regula quinta.

¶ Propꝛia ſupina verba motum ad locum ſignificātia ſuccedunt Poſt ſe vero eundē caſum quē ſua verba a quibꝫ deducuntur admittūt Ouidius. Spectatum veniūt. veniūt ſpectētur vt ipſe Saluſ. Legatos ad iugurthaꝫ de iniurijs queſitum miſit. Terentius Cur te is perditum.

¶ Appendicula.

¶ Eadem q̄n꜃ abſolute cum v̄bo ſubſtātiuo eſt cōſtructa reperiūtur vt pugnatum eſt. actum eſt. Scriptum eſt ꝑcitiam poſtoꝛem.

¶ Regula ſexta.

¶ Poſterioꝛa ſupina paſſiua ferme ſignificatōis ſunt et cuꝫ adiectiuis nominibus latine conſtruūtur Ci. Omnia preteribo que mihi turpia dictu videbuntur Gellius li. p̄mo Facileſ꜃ tolleratu eſſe diceret Hec ſi v̄bis motum de loco ſignificantibꝫ addantur nomia pocius ꝙ̄ ſupina erūt vt. Perott⁹ Valla Manutius ⁊ Lancilot⁹. pꝛobare videntur Cato li. p̄mo de reruſtica Pater familias pꝛius cubitu ſurgat.. poſtremus cubitum eat Stacius Quem tunc venatu rediturum in lumine pꝛimo opperiens.

¶ Caput octauum de verbis imperſonalibus.

¶ Regula pꝛima.

¶ Imperſonalia quoniaꝫ ſine perſonis ſunt ntūm ante ſe omnino habere recuſant Quod ſi ſecus contigerit non imperſonalia. ſed perſonalia erunt vt te decet laus et honoꝛ domine Rectos decet collaudacio. Cum obliquis tamē varia natura varie conſtruuntur Priſciani libꝛo decimo ſeptimo. et illuſtrium ſcriptoꝛum vſu teſtantibus.

¶ Notandum.

¶ Imperſonalia duplicia ſunt actiue vocis ſcilicꝫ que in actiuam vocem terminantur vt decet liquet iuuat. Et paſſiue vocis que terminatione paſſiuis cōſueta finiūntur et illoꝛum certus numerus non eſt a grammaticis calculatus.

¶ Regula ſecunda.

¶ Hec duo imperſonalia intereſt et refert. cum ḡtis oīm caſualium. exceptis quin꜃ ꝓnominalibus mei. tui. ſui. noſtri. veſtri. in quoꝝ locuꝫ abl̄ri fēi generis vna cum iſto abl̄tō mea ſuccedunt. conſtrui latine cōperiuntur Pli. libꝛo p̄mo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Huius extera indagare nec intereſt hoīm nec humane capit cōiectura mentis Ci. ad brutū Permagni intereſt quo tpe hec epl'a m̄ reddita ſit Idē pro mure Ea cedes potiſſimū crimini datur ei cuia iterfuit.

¶ Regula tercia.

¶ Hec impersonalia accidit. euenit. licet. cōuenit. expedit. patet. vacat contingit. placet. liquet. libet. cōpetit. conſtat. ⁊ ſufficit. teſte Priſ. dtō gaudent cum infinitiuo. Expedit vobis vt vnus ⁊c Am. Non ſufficit ſcire quod bonum ē niſi custo diatur attencius quod electum eſt.

¶ Regula quarta.

¶ Hec quatuor impersonalia. iuuat. decet. delectat. oportet. cū accō ⁊ infinitiuo ſimul vel cum altero tātū conſtrui latine poſſunt Vir. Iuuat arma videre Pli. iuni. Tedecet multis prodeſſe Amb. Propter te viuire delectant Lac. li. p̄mo Hoc opinari oportet vt zeno.

¶ Regula quinta.

¶ Hec quinq; impersonalia penitet. pudet. tedet. piget miſeret. quibus ⁊ miſereſcit Terēciana adiūgit auctoritas accīn cum gtō poſcunt Hie. Itrirco me teduit vite mee Terentius Fratris me piget pudetq; Idem Atq; inops te miſeraſcat mei.

¶ Regula ſexta.

¶ Impſonalia paſſiue vocis fere oīa cū abltō mediāte p̄poſitione. vel cuz dtō paſſiuoꝝ more cōſtruuntur. Caeſar de bel. gal. Cū ab hoſtib9 cōſtanter pugnaretur Priſ. li. xviij. Curritur a me vel mihi.

¶ Appendicula.

¶ Que a neutris abſolutis deducū tur abſolute ꝓferūtur Ci. ver. vi. Itaq; cū incuriā venim9 honorifice conſurgitur Idē phi. viij. Res geritur. pugna ē acerrime Au. li. vi. confeſ. Iuſtabatur ⁊ puella petebatur.

¶ Regula ſeptima.

¶ Impſonalia paſſiue vocis ſiue ab actiuis ſiue neutris deducta (Nam ab his tm̄ gnībus impſonalia fuerūt) eundē caſū plerūq; quem v̄bum a quo deducuntur cū. vel ſine p̄poſitione admittūnt Vir. Itur in antiquā ſiluaz Cipria. Si hoībus placetur dn̄s affenditur Virg. Bellatur comīnus armis Iuſti. li. iiij. Ita ex vtraq; parte ſummis viribus dimicabatur.

¶ Appendicula.

¶ Neſtor ⁊ Sulpicius ſllatine Matheū legitur dici probant licet Georgius valla in hac oratione petitur hāc rem contrariū probare contendat.

¶ Caput nonum de participiorum conſtructiōe

¶ Regula prima.

¶ Participiū regit eundem caſum poſt ſe. quem ſuum verbum a quo deducitur. vt faueo tibi. fauens tibi Pompo. mlla. li. p̄mo. coſmo. De man gaditano loquens inquit Hoc primum auguſtum nec amplius decem milibus paſſuum patens terras aperit. vbi patens. participium regit ablrūm ſpacij decez milibus. ſicut verbum pateo.

¶ Regula ſecunda.

¶ Participia facta noīa Roterodamo teſte in plurimū gtō gaudēt vt ſicieus auri. peritus belli amans vini Nonnūq̄ etiā ſine regimine ponuntur Ouidi⁹ Palleat oīs amans ꝛc. Fit autē hoc quatuoꝛ modis ſcz. Temporis amiſſiōe compatiōe. compoſitione. ꝛ alieni regiminis aſſumpcione.

¶ Regula tercia.

¶ Participia ſicut ꝛ ve verba caſus admittūt coīes puta accm̄ vel abltm̄ tēpo/ris Abltm̄ inſtrumentalem et huiuſmodi. vt gratia dei eſt largita nobis ānos plurimos magna pietate Sctā eccleſia oꝛdo doxa pſecuta eſt a paulo pluribus diebus moꝛdaci inuidia.

¶ Caput decimū de aduerbijs.

¶ Regula prima.

¶ Aduerbium vult ſtare iuxta ſuum ꝟbum vel participium vt ſignificationē eius explanet atq̄ impleat vt ſtudens diligenter ꝑſicit Ouidi. Si quis amat qđ amare iuuat Feliciter ardet Idē Non bene conueniunt nec in vna ſede moꝛantur Maieſtas ꝛ amoꝛ.

¶ Regula ſecunda.

¶ Aduerbia gtm̄ regētia quintuplicia ſunt Tēpoꝛis ſcz Te. Iamdudum e/tatis facte ſunt lites inter eos. Scđo loci Hora. Ubicūq̄ locoꝝ vauitis Terē Frēm nuſq̄ inuenio gentiū Tercio ſuplatiui gradus vt paſſiue oīm dixit qui oīm optic fecit. Quarto aduerbia quantitatis Sa. Satis eloquētie. ſapiētie parum Hora. in odis. Iam ſatis terris niuis atq̄ dire grandinis miſit pater Quinto hec aduerbia pridie poſtridie. inſtar quoꝝ ꝓpria gtō mō. mō accō gaudēt. poſtremū gtm̄ ſꝑ admitrit Ci. ad lentu. Sentenciā bibuli de trib⁊ legatis pridie ei⁹ diei fregeram⁹ Idē ad appiū. Pridie eius diei Hec ſcripſi quuz caſ/tra haberem⁹ in agro Idē Pridie nonas iunias cū eſſem ꝟrūduſij Li. Poſtridie idus rebus diuinis ſupſedere iuſſū. Inſtar montis pecudis ꝛc.

¶ Regula tertia.

¶ Auerbia ab adiectiuis dtm̄ regētib⁊ deducta eodē caſu gaudēt Hie. in pſal Prope ē dn̄s oīb⁊ īuocātib⁊ eū idē Iuxta ē dn̄s his q̄ coꝛde ſūt tribulatio Sa. qđ vitiū ꝑpi⁹ ꝟtuti erat. cōformiſ pr̄i fili⁹ agit. obuiā m̄ venit.

¶ Regula quarta.

¶ Quedam aduerbia accm̄ ꝑpōnis admittūt. vn̄ ſunt deducta Hiero. in pſal. Dilatasti greſſus meos ſubtus me Sa. Proxime hiſpaniā mauri ſūt Ci. ad atticū Tum eē officcū meij putaui Exercitū hrēq̄ ꝑxie hoſtez Ti. liui. Tria albana ſepulchra romam verſus.

¶ Regula quinta.

¶ Aduerbia comparatiui gradus comperatiuoꝛum noīalium conſtructionē requirūt quoꝛum natura eſt ablō iūgi. vt acceſſi propius te Roterodamo teſ/te Marcia. Cauſas in quis agam Cicerone diſertius ipſe Scripſi melius te et optime omnium.

¶ Regula ſexta.

¶ Aduerbia diuerſitatis et exceſſus requirunt abltm̄ ſignificantem certaz vel incertam quantitatem exceſſus. vt Ioannes viuit aliter multo Secus multa euenit quam ſperaueram Uirgilius Multo poſt ipſe venit Teren. Multo

aliter euenire intellexit.

¶ Regula ſeptima.

¶ Aduerbia demõſtrandi.en ecce.mõ ntõ.interdum: accõ iungũtur Eraſmo et Non.teſtibus Cice. En crimẽ en cauſa air regem fugitiuus.dominũ ſer/uus accuſet Lactanci⁹ li.tercio En vox de coelo veritatẽ docens Virg. Ecce furens animis thyrinthi⁹. Se. En paridis hoſtem.

¶ Regula octaua.

¶ Aduerbia numerãdi Non.teſte latine cum oibus caſibus huiꝫmoi ſeſterciũ conſtruũtur. Sue.in cali. Nec dicendi finẽ factum quo ad tredecim gladiatores ſeſtercium nonagies ignorãti addicerentur Ua.max.li.ix. Quindecem arbuſcularum vmbrã tricies ſiſtercij ſumma cõpenſas ⁊ ſic de alijs.

¶ Notandum.

¶ Interrogatiua dũtaxat in duas partes orõnis nomen ſcꝫ ⁊ aduerbium cõ/ceſſerũt Hinc an ne anne.non interrogatiue ſed dubitatim cõſtructiões dicũtur Interrogatiua aũt indeclinabilia papua ſunt hec quo.quo vbi.vnde.quorſum.qñ quoad.quoſqꝫ et ſimilia.

¶ Regula nona.

¶ Hec aduerbia huc.illuc.iſtuc.intro.l' forã ⁊c̃ qñ cõſtruũtur cũ ꝟbis motuꝫ ad locũ importãtib⁹ cõueniẽter ad quo.vt quo vadis.huc.illuc.iſtuc.⁊c̃.

¶ Appendicula.

¶ Ad hanc queſtionẽ.⁊ hi acci miliciam.rus.domũ inſuꝑ que vrbes.inſulas.oppida.ſignificãt latine reſpondetur.vt quo abijt pater.reſpõdetur rus domũ miliciam.romam.ſardiniam.

¶ Regula decima.

¶ Hic.illic.iſtic.vbiqꝫ.vbilibet.⁊ ſimilia qñ ꝟbis qetẽ in loco ſcãtibus iungũ/tur ſꝫ vbi latine reſpõ.vt vbi nat⁹ ẽ rex iudeoꝝ reſ.hic.illic.iſtic.in bethlehem

¶ Regula vndecima.

¶ Hinc.illic.iſtinc.aliũde.alicũbe.ſicũde.qꝛ ꝟbis motũ de loco ſcantib⁹ gau/dẽt ad vnde cõueniẽter reſ.vt vñ venis hinc.illinc.iſtinc.de gãdauo ab vrbe.

¶ Regula duodecima.

¶ Hec aduerbia hac.illac.iſtac.qua.ſiqua.aliqua.et ſimilia. Quoniam verbi motũ per locũ ſcantis cõſtructionem requirũt latine ad qua reſ.vt qua veniſti hac illac iſtac ꝑ germaniam tranſpaduam pãnoniam.

¶ Regula decĩa tercia.

¶ Aduerbium aduerbio pulchre eleganter iungitur paruꝫ lante cenauimus Admodum pulchre dixit Parum foeliciter bellando perijt.minus iuſte agendo vitam ⁊ fame honorem maculauit.

¶ Caput vndecimũ de prepoſitionib⁹ ⁊ interiectionibus.

¶ Regula prima.

¶ Ois ꝑpoſitio aut caſum regit aut in naturam aduerbij tranſit Priſci.alijſqꝫ illuſtrib⁹ ſcriptoribus teſtantibus.vt ad patrem prope adeſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Regula ſecunda.

¶ Triginta ſunt p̄poſitiones. Donato teſte accõ ſeruientes. vt ad. apud ⁊c. licet Priſcianus circa. circum et ſecus obmiſſis tantũ viginti ſeptem ponat Sa. Cis rhenum atq̃ȝ mare noſtrũ Idẽ extra ſenatus populiq̃ȝ auctoritatẽ Marci. li. p̄mo Ante fores ſtantẽ dubitas admittere famam.

¶ Regula tercia.

¶ Quindecim ſunt eodẽ auctore p̄poſitiones abltio inſeruientes vt a. abs. cũ corã. ⁊c. Plautus Is amare occepit Alcmenã clam viro. Pli. in natura. hiſto. In tenebrarum remedium ab natura reptum Ouidi⁹. Vixerit e multis que negat vna tibi.

¶ Regula quarta.

¶ He quattuor p̄poſitiones in. ſub. ſubter. ⁊ ſup̄ conſtructe cum v̄bo motum ad locum importante accũo Sed cũ v̄bo quietis aut mot⁹ in loco reperte abltio gaudent De accõ Vir. Iter in antiquã ſiluam. Idem Poſteſq̃ȝ ſub ipſos nituntur gradib⁹ Hie. in heſter. Homo quem honorare rex cupit debet indui veſtimẽtis regijs ⁊ imponi ſup̄ equũ Idẽ in zacha. ter. cap. Vocabat vir amicũ ſubter vineam ſuam De ablatõ Vir. Stans celſa in puppi Idem Arma ſub aduerſa poſuit radiancia quercu Idẽ. Fronde ſup̄ viridi ſunt nobis mitia poma Idem Ferre iuuãt ſubter dẽſa teſtudine curſum.

¶ Regula quinta.

¶ In prepoſitio pro erga contra ⁊ ad accm̃ admittit Vir. Quid me⁹ eneas in te comittere tm̃ Quid troes potuere Pli. Cum mihi ſermo. in adulteriũ eſſet. Ci. Inprob⁹ in parẽtes. ingrat⁹ in amicos. infeſtus in cognatos Idem Quid dicã de pietate in fratres liberalitate in ſorores. bonitate in ſuos iuſticia in omnes In euan. In hoc natus ſum. i. ad hoc.

¶ Regula ſexta.

¶ Tenus accõ ⁊ abltõ ſingulari gtõ vero plurali rite iũgit̃ Bergomate. Valla. Neſtore Perotto ⁊ Roterodamo teſtib⁹ Valerius flacc⁹ Et tanaim tenus inmẽſo deſcẽdat ab euro Hie. in vita pauli Crinitum calcaneo tenus hominem fuiſſe Virgilius. Capulo tenus abdidit enſem Idem Et crurum tenus a mẽto palearea pendẽt. Catull⁹ Nutricum tenus extantes.

¶ Regula ſeptima.

¶ Vna prepoſitio cum ſuo caſuali, ſepe aliam añ ſe admittit. vt de poſt fetantes de ſub pede de. p̄pe fontes Man. eglo. p̄ma Virgo deniſij in Cilium de ſub velaminis ora Me aſpiciens motis blãdis ſubriſit ocellis Ita dicim⁹ vſq̃ȝ ad eum locũ vſq̃ȝ ad forum.

¶ Regula octaua.

¶ Prepoſitiones in orõne ſine caſib⁹ poſite niſi cõpoſite fuerint ĩ naturã aduerbiorum tranſeũt Hoc autem coiter accidit hijs ante. contra. iuxta. pone. p̄pe poſt. vltra. citra. corã clam. palam. ſupra. infra. vt mare qd̃ ſupra memorẽ qd̃ q̃ȝ alluit Vir. Stat cõtra ſtariq̃ȝ iubet Idem poſt mihi nõ ſimili poena cõmiſſa luetis Terentius. prope adeſt.

¶ Appendicula.

¶ Prepoſitio ideo ſic dicta eſt qd̃ dictionib⁹ p̄ponat̃ vel p̄ appoſitionẽ hoc eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

regimē caſus. vel ꝑ cōpoſitionem Sunt aūt ſex que ꝑ cōpoſitionem p̄ponunt ſcꝫ di dis. re. ſe. an cō. q̄re ⁊ donato inſeꝑabiles dicte ſunt

Caput vltimū de cōiūctionibus.

Regula prima.

Cōiūnctio vult copulare inter eaſdem ꝑtes orōnis ſiue id in dictionibꝫ ſolis ſiue in integris orationibus fiat. vt aūt vim. aut ordinē demonſtet Ci. ad bru Cū lris ⁊ mandatis ꝓfectus eſt ad ceſarē vbi ſole dictiones copulātur Idem ad ſerui. Hoc ꝓpterea ſcripſi vt ⁊ me ſine cauſa laborare intelligeres ⁊ vt ipſuꝫ dignum tuo hoſpicio iudicares hic integras copulat orōnes.

Appendicula.

Coniūctiones copulatiue diſiunctiue dubitatiue Priſ. teſte modo interſimiles mō inter diuerſos caſus copulare poſſunt. Ci. Ego eum de ſuo regno ⁊ ille me de noſtra repub. cūctatus Quintus Cice. ad Cice. Mihi crede tuis ⁊ illiꝰ litteris pellectis exilui gaudio Priſ. li. xvij. Meo ſeruo ⁊ fratris dedi.

Regula ſecunda.

Coniūctio non mō declinabiles verꝫ ⁊ indeclinabiles ꝑiter cōiungit ⁊ vt alij dicūt. Oēs p̄ter ſeipſam de declinabilibꝫ dubiū non eſt De alijs placet exēpla citare Ci. ad bru. Ut potui diligentiſſime ac ſeparatim. Gellius li. xvi. Cice/ronē parū itegreatqꝫ incōſiderate locutū ſcribere auſi ſunt.

Regula tercia.

O heu ⁊ proch interiectiones. mō ntō interdū accō iungūtur nōnūqꝫ etiam ſine caſu latine ponuutur. Iu. O qualis facies. o quali digna tabella ⁊c. Uir. O fortunati quoꝝ nunc menia ſurgūt Terē. O fortunatū ſenē Ci. O variam ⁊ volucrem fortunā. Uir. O fortunatos nimiū bona ſi ſua norint Agricolas O ſine caſu Uir. O tantū libeat mecū tibi ſordida rura. O qꝫ p̄clara luce choruſcat Heu cum ntō. Pli. li. xij. Heu vana ⁊ imprudēs diligentia. Uir. Heu pietas heu priſca fides Cū accō Pli. in ꝓlo. vij. Heu demenciaꝫ ab his inicijs exiſtimācium ad ſuꝑbiā ſe genitos Uir. Heu ſtirpē inuiſam heu ſine caſu. heu quianā tāti anxerūt aethera nymbi Proch cū ntō Te. Proch iuppiter Proch dij inmortales Idem Proch deum.

Appendicula.

Prochdolor. prochpudor non vna ſed due ſunt dictiones quia interiectōes cum nulla alia parte componi poſſunt.

Regula quarta.

Eheu. heuheu. ſꝑ ſine caſu efferūtur Boe. Eheu qꝫ ſurda miſeros auertit aure Uir. in bucolicas Heu heu quid volui miſero mihi.

Regula quinta.

Hei. ve. ⁊ vech. dtō gaudēt Ci. hei m̄ non poſſum hoc ſine lachrymis cōme/morare Aug. li. vi. cōfeſ. Ue animae audaci que ſperauit ſi a te receſſiſſet aliqd melius ſe habiturā Oui. Hei m̄ qꝛ dn̄o nō licet ire tuo.

Regula ſexta.

Uach ⁊ hem interiectiones ſunt quarū altera ntō alter accō Interdum dtō iūgitur Te. Uach homo inprudēs In euan. Uach q̄ deſtruis templum dei Apule ſcdo Hē hois audaciā Te. in adel. Hē tibi lupus eſt in fabula.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶ Hanc noſtrā grāmaticaliū cōſtructionū elucubraciunculam. tū vtilem. tū neceſſariā. hilaro fronte. placito vultu. affectu benigno. ſtudioſi (quib9 virtus vicio charior eſt) ſuſcipere nō dedignentur Therſitas oēs oēs 7 zoylos parui facientes. aures illis credulas dare contēpnant. ſed vtilitatis ſue memores hec cōſtructionum tyronica memoriter ediſcāt. memorata quoq3 ad vſū reducūt. vt in his exercitati ad maiora ei9 rei pcepta ſalubriter progrediantur.

¶ Decaſtichon Auctoris in oſores.

Parcite muſarum cultores. parcite muſe
  Parcat 7 Aonij turba diſerta chori
Non Clio Aſcreijs reſidens in vallibus atteis
  Nec mihi meonides ſuggerit ipſe ſuas
Grande ſonant alij ionis 7 cantabile numen
  Me mea ſimplicitas. ſiccaq3 verba iuuant
Dūmodo vel teneris proſim. vel coner. ephebis
  Nil graue. nil durum ſubdola lingua feret
Parua decent paruos. voluat me credula pubes
  Ut valeat cultos tangere deinde libros.

¶ Saphicū eiuſdē de virtute.

Sola celeſti radians decore
Splendicat terris generoſa virtus
Leditur nullis (licet acta) nymbis
          Sortis iniquae.
Gēmeus fulgor tyrij colores
Splendicans auri decus adamantis
Artibus cedunt fugitiua ſacr.s
          Gaudia mundi
Quiſquis hinc veram rogitat ſalutem
Diuitis temnat bona fluxa Craeſi
Rideat luxum. terat omne ſacris
          Artibus euum.

¶ Impreſſū eſt iſte libellus Dauentrie p Jacobū de Breda altera die poſt Martini Anno dñi. M. D. xv.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

¶Deuentrie ¶Zuollis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 45